

Patten!

Januari 2021

Clubblad van de schaakvereniging Amsterdam West, aangesloten bij de Schaakbond Groot-Amsterdam, met twee teams in de KNSB-competitie en negen teams in de SGA-competitie. De speelzaal is gevestigd in Speeltuinvereniging Bilderdijkpark, Bilderdijkpark 10 te Amsterdam (tel. 020-6166002). Speelavond op donderdag vanaf 20.00 uur, jeugd vanaf 18.45 uur.

Colofon

Voorzitter:	Paul Scheermeijer	020-6752518	voorzitter@svamsterdamwest.nl
Secretaris:	Sander van de Wiel	020-6124991	secretaris@svamsterdamwest.nl
Penningmeester (waarnemend):	Cees Flikweert	06-18292210	cefli@upcmail.nl
Interne wedstrijdleiders:	Rob Thijssing	020-6898607	intern@svamsterdamwest.nl
	Bert van de Laar	020-6934033	intern@svamsterdamwest.nl
Externe wedstrijdleider:	Jan Winsemius	06-51567761	extern@svamsterdamwest.nl
Jeugdleidster:	Amanda Werner	06-42442343	jeugd.svaw@gmail.com
PR:	Ruud Mercks	020-6641784	pr@svamsterdamwest.nl
Redacteur clubblad:	Dirk Goes	06-23840526	yeahright87@hotmail.com
Website:	http://www.svamsterdamwest.nl/		

Inhoudsopgave

3	Van de voorzitter	Paul Scheermeijer
4	In Memoriam Djon Spelbrink	Paul Scheermeijer
5	Reacties op het overlijden van Djon Spelbrink	Dirk Goes
9	Leven en werken van Adolf Albin	Dirk Goes
11	De digitale clubavond	Dirk Goes
22	Eline Roebbers wereldkampioen!	Dirk Goes
23	The Queen's Gambit	Dirk Goes
25	De SVAW Lichess Teambattles	Sander van de Wiel en Floris Golbach
30	Dubieuze gambieten	Dirk Goes
31	Het Mephisto-mirakel	Bas van den Berg
35	Leven en werken van Carlos Torre	Dirk Goes
37	"Nein!"	Dirk Goes
37	Vrouwelijk denken	Kees Heijnis
44	D4 splitst de schakers in positionele schuivers en risicozoekende tegenaanvallers	Casper Hoorn
52	Alan Turing - een enigmatisch genie	Herbert Tulleken
62	Leven en werken van Richard Reti	Dirk Goes

Van de voorzitter

- door Paul Scheermeijer -

Helaas geen beter nieuws dan slecht nieuws en iets minder slecht nieuws. Om met het laatste te beginnen schieten de goedkeuringen voor de coronavaccins op en wordt er hier en daar al volop gevaccineerd. Het slechte nieuws is dus dat er alleen maar hier en daar wordt gevaccineerd als gevolg van tegenvallende productie en slecht voorziene inkoop en logistiek. En nu is er als gevolg van de oplopende besmettingscijfers voor het eerst in decennia een avondklok, ook omdat de door virologen gevreesde mutering bewaarheid is geworden en er straks misschien een variant naar elk land gaat worden genoemd.

Helaas behoren wij niet tot de elite die, zij het met restricties, wel hun dure toernooien kunnen spelen. Zo is er deze maand het befaamde Tata-toernooi, met alleen de grootmeesters in actie en geen ruimte voor de mindere goden of publiek.

Hoe lang gaat dit nog duren? Voorlopig ziet het er nog niet naar uit dat we snel live achter de borden of in de club kunnen samenkomen. Laten we ons er maar tevreden mee houden dat we daarmee nog steeds ons steentje bijdragen aan het verminderen van de verspreiding van dit klotevirus en zo toch sneller alle ellende achter ons kunnen laten.

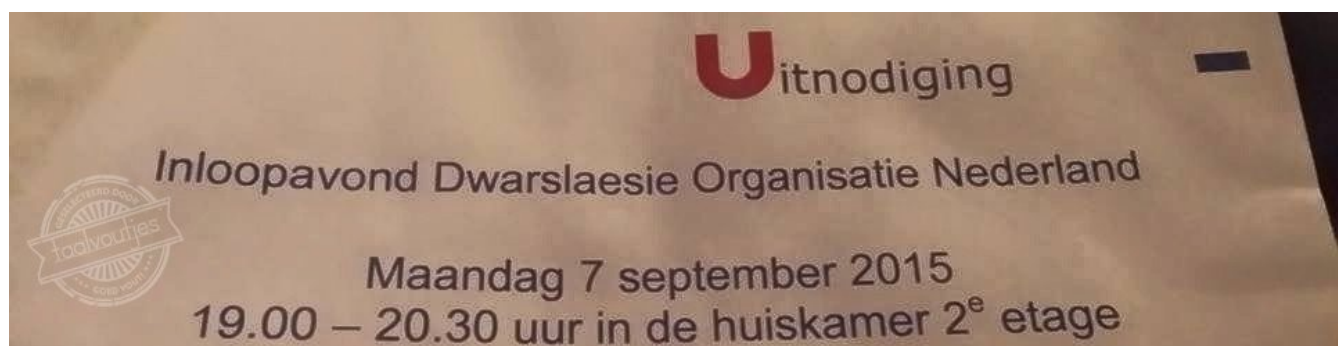
Helaas hebben wij in december definitief afscheid moeten nemen van Djon Spelbrink. Zie het In Memoriam elders in dit blad.

Momenteel spelen we *on line* met één team in de zaterdagse KNSB-competitie, één team in de zondagse teambattle, en met verschillende spelers tijdens de donderdagse clubcompetitie. Kom ook meedoen en treedt toe tot onze club op chess.com en/of Lichess. Hier kunt u ook op andere tijdstippen spelen, afspreken met uw clubgenoten, of andere schakers van over de hele wereld.

Mensen houdt vol, hebt goede hoop en, voornamelijk, blijf gezond! Er komt een einde aan deze ellende en ik zie ernaar uit u allen weer te kunnen begroeten!

Inmiddels hebben velen van u hun contributie geregeld door eenmalige of periodieke overmaking. Voor ieder die dit nog niet heeft gedaan, verzoeken wij u vriendelijk dit zo spoedig over te maken op bankrekeningnummer NL87 INGB 0004 9018 04 ten name van SV Amsterdam West, Amsterdam. De hoogte van de contributie vindt u op onze website. Nieuwe leden die later zijn ingeschreven betalen natuurlijk per rato minder. Mocht u hierover nog vragen hebben, dan kunt u onze penningmeester a.i. Cees Flikweert vinden op het volgende e-mailadres: penningmeester@svamsterdamwest.nl.

Daarnaast blijven wij natuurlijk volop op zoek naar een nieuwe penningmeester. Weet u een kandidaat, of denkt u er zelf over? Spreek mij dan even aan, of stuur een berichtje!

In Memoriam Djon Spelbrink

28 december 1946 – december 2020

Djon was nog niet zo lang lid van onze club. Hij trad in september 2017 toe, maar speelde daarvoor al jaren bij o.a. DCG, De Laurierboom en ZZ, en was vroeger een sterker speler (circa 2200) dan de laatste jaren (circa 1800).

Markant was hij wel. Zo kende iedereen hem wel van het 's avonds laat in de speelzaal bellen voor zijn thuisrit, wat in onze keurige schaakwereld natuurlijk *not done* is, of zijn dingetjes achter het bord waarmee hij vaak zijn tegenstander of de hele zaal wist te irriteren, al had hij dat zelf waarschijnlijk niet in de gaten.

Een van de laatste keren dat hij extern speelde, net voor de covid shutdown, kreeg hij echter het deksel op zijn neus toen hij iets te laat in de zaal was, na enkele zetten zijn telefoon afging en hij onverbiddeijk het verlies kreeg toegekend en dus weer snel naar huis mocht.

Hij voelde zich wel thuis bij ons en dronk ook lekker zijn borreltje tijdens en na de analyse. Ook zijn eerste avond op de club maakte hij al duidelijk kenbaar aanwezig te zijn. We hadden onze Algemene Ledenvergadering en Djon was nog geeneens lid, maar had hier al het hoogste woord met wat geïnteresseerde vragen, maar ook de op ons vreemd overkomende suggestie tijdens een discussie over de zaalhuur waarom we zelf geen clubgebouw zouden kopen om in te schaken...

Djon was na een heupoperatie slecht ter been, maar bleef toch trouw spelen. Het was dan ook een schok om te vernemen dat hij midden december na een TIA en de daarbij horende val een nekwerfel had gebroken en vrijwel hulpeloos in het OLVG West was opgenomen. Eind december is hij als gevolg hiervan overleden.

Wij wensen vrienden en familie veel sterkte.

Rust zacht Djon.

Paul Scheermeijer, voorzitter sv Amsterdam West

Reacties op het overlijden van Djon Spelbrink

- door Dirk Goes -

Het plotselinge overlijden van Djon Spelbrink maakte indruk. Op de groepsapp lieten veel clubleden hun reacties achter.

- Jan Winsemius: Onze facebookpagina deelt mee dat Djon is overleden.
Frits Veenstra: Ja, gezien.
Ansgar Mohnkern: Oooh nee, vreselijk.
Rob Kotmans: Wat triest.
Piet Kooiman: Ik leef mee. Gecondoleerd.
René Pijlman: Ik schrik van het bericht van het overlijden van Djon. Hij zat een paar keer bij mij in de auto op weg naar een KNSB-wedstrijd. Hij was erg voorzichtig met corona vanwege zijn kwetsbare gezondheid, maar hij speelde toch gewoon mee in het begin van de pandemie. Een aparte figuur. Hij verloor in Haarlem omdat zijn telefoon afging. Alsof die regel niet al jaren gold. Ik ga je eindeloze geklets missen, Djon.
- Casper Hoorn: Inderdaad goed dat je hier aandacht voor hebt. We vergeten wel eens bij dit soort zaken stil te staan in de vrijwel digitale wereld. Hij voldeed zeker aan de typering van de eigenzinnige schaker, zo eigenzinnig dat veel eigenzinnige schakers er ook niet altijd raad mee wisten. Fraaie markante persoonlijkheid, jammer dat hij er niet meer is.
- Ansgar Mohnkern: Absoluut, ik ga hem missen.
Thomas Hufener: Nog nooit iemand zo ongegeneerd elke week weer een taxi horen bellen in een volledig stille en geconcentreerde schaakzaal. RIP Djon.

Het rampjaar 2020 is achter de rug, in 2021 kan het alleen maar beter worden. De redactie van de Patten wenst u een voorspoedig nieuwjaar en spreekt de volgende wens uit:

Blijf in dit nieuwe jaar negatief en zie de toekomst positief tegemoet!

Coronahumor

In Rusland mogen inmiddels
niet meer dan 3 russen in een
auto.
Anders krijg je vierrussen

NEE, HET VIRUS VERSPREIDT
ZICH NIET.

U BENT DE VERSPREIDER.

NEE, ER KOMT GEEN MEDISCHE
OPLOSSING.

U BENT DE OPLOSSING.

#RIJFTHUIS

Bericht Nederlands
Verbond van Psychiaters

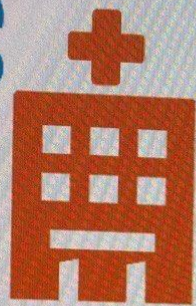
Beste medeburgers

Het is in deze tijd van
quarantaine normaal als
u tegen muren, planten of
andere dingen praat.

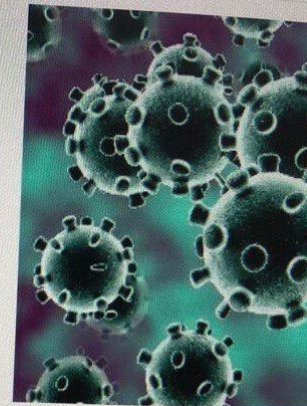
U hoeft ons pas te bellen
als u antwoord krijgt!

DGO

CMH
CENTRAAL
MILITAIR
HOSPITAAL

Coronavirus-update #4 – 10 maart 2020

Rectificatie: In de vorige update stond dat je bij verkoudheidsklachten thuis moest blijven. Dit klopt niet, dit geldt alleen voor collega's uit Brabant. Als je in een normale provincie woont mag je gewoon komen werken met verkoudheidsklachten. (tenzij je denkt het virus te hebben, zie hieronder)

Niet thuiswerken

Het RIVM adviseert mensen uit Noord-Brabant zon-

Handen schudden

Zoals eerder gemeld: ook wij schudden geen handen meer. Net zoals premier Rutte gisteren (niet) liet zien tijdens de persconferentie.

<https://www.nu.nl/279516/video/rutte-gaat-zelf-de-fout-in-na-oproep-geen-handen-te-schudden.html?iwsourc=c>

De Corona Helplijn

Ik: "Ik heb een gezin van drie en wil graag een bevriend gezin van zeven uitnodigen, mag dat?"

Helplijn: "Nee, want je mag maximaal vier mensen bovenop je gezin uitnodigen."

Ik: "Okee, duidelijk. Dus als wij bij hen op bezoek gaan is dat geen probleem."

Helplijn: "....."

Opmerkelijk nieuws

Britse dierentuin zit in de maag met scheldende papegaaien

Bezoekers van een dierentuin in het Britse Lincolnshire kwamen onlangs voor een vervelende verrassing te staan toen ze de huid vol werden gescholden door een vijftal papegaaien. De dieren hadden het taalgebruik elkaar tijdens de sluiting van het park door het coronavirus aangeleerd.

Bij de afwezigheid van bezoekers hadden de vijf roodstaartpapegaaien elkaar in hun verblijf aangestoken tijdens hun quarantaine. De reactie van de medewerkers van de dierentuin, die hun lachen niet konden inhouden, maakte het alleen maar erger. Al snel begonnen ook de vogels te lachen na het schelden.

Het is niet ongebruikelijk dat papegaaien bepaalde woorden overnemen, maar met de vijf scheldende dieren samen "begint het op een stamkroeg met oude mannen te lijken waar iedereen vloekt en schatert", zegt Steve Nichols, beheerder van de dierentuin, tegen het lokale Lincolnshire Live. "We vinden het als verzorgers altijd wel grappig."

Toen de dierentuin de deuren weer opende na de coronapauze, werden de brutale papegaaien op hoop van zegen weer tentoongesteld aan het publiek, maar het duurde niet lang voor de bezoekers van het park het moesten ontgelden.

"Na twintig minuten kregen we al te horen dat er iemand was uitgescholden", zegt Nichols. "Daarna kreeg een volgende groep mensen vulgariteiten om de oren. Vooral een jong meisje kreeg er van langs." Welke scheldwoorden de papegaaien gebruikten, is niet bekend.

Om een herhaling van het scenario te voorkomen, werden de grofgebekte vogels in een apart hok geplaatst, buiten het zicht van bezoekers. In het weekend zou immers een groep kinderen langskomen. Nichols: "Hopelijk zullen ze beter taalgebruik leren. We zullen ze later weer loslaten in aparte verblijven. Het is toch minder erg als er eentje aan het schelden is in plaats van een kleine groep."

Bron: RTL Nieuws van 30 september 2020

Leven en werken van Adolf Albin

- door Dirk Goes -

(Speciaal voor Soen, Floris en alle andere Albin-wappies)

Adolf Albin werd geboren op 14 september 1848 in Boekarest, Roemenië, uit een gegoede familie van Duitse afkomst. Hij leerde pas op 22-jarige leeftijd schaken toen hij ging studeren in Wenen, waar hij het grootste gedeelte van zijn leven zou blijven wonen. Hij werkte een tijdje voor spoorwegmagnaat Von Stroussberg, maar toen deze in 1875 failliet ging moest hij op zoek naar een nieuwe baan. Tot overmaat van ramp verloor hij zijn vermogen door roekeloos speculeren op de beurs.

Zijn eerste grote succes als schaker was het toernooi van Wenen 1891, waar hij de eerste plaats deelde met Adolf Csánk. Het jaar erop won hij weer, ditmaal alleen. Op dat moment besloot hij beroepsschaker te worden.

Albin zal in de schaakgeschiedenis voortleven als degene die de opening 1. d4 d5; 2. c4 e5; 3. dxe5 d4 op de kaart heeft gezet. Hij was overigens niet de ontdekker (het was al eens eerder gespeeld in een partij Salvioli-Cavalotti, Milaan 1881), maar toen hij het in 1893 tijdens het toernooi van New York tegen Emmanuel Lasker speelde baarde hij opzien. Succes had hij er overigens niet mee. Lasker werd er niet warm of koud van, won de partij en uiteindelijk het toernooi, met de Fischer-score van 13 uit 13! Albin eindigde met 8½ uit 13 op de tweede plaats.

De merites van het Albin Tegengambiet komen het mooist tot uitdrukking als wit zich na 1. d4 d5; 2. c4 e5; 3. dxe5 d4 laat verleiden tot het spelen van het logisch ogende 4. e3. Dan volgt namelijk 4. .... Lb4+; 5. Ld2 dxe3!; 6. Lxb4 exf2+; 7. Ke2 fxg1P+! met fraai spel voor zwart.

Met zijn hyperagressieve speelstijl gebeurde het maar zelden dat Albin hoog eindigde, maar wanneer hij in vorm was boekte hij toch aardige resultaten. Zo eindigde hij in het toernooi van Dresden 1892 in de middenmoot, maar hij won wel als enige van toernooiwinnaar Tarrasch. Daar gaan we even naar kijken:

Wit:	Adolf Albin
Zwart:	Siegbert Tarrasch

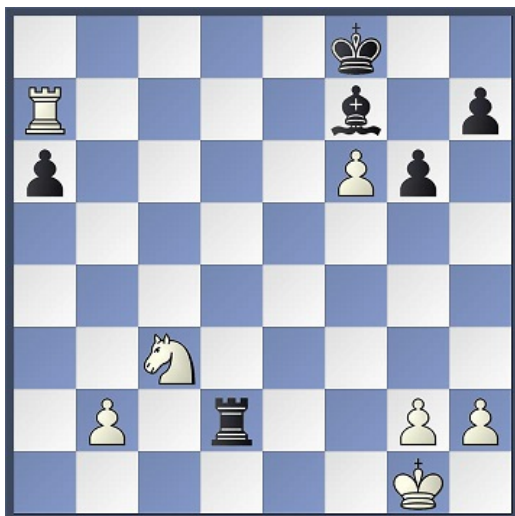
1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Lc4 Lc5; 4. c3 Pf6; 5. d4 exd4; 6. cxd4 Lb4+; 7. Ld2 Pxe4; 8. Lxb4 Pxb4

9. Lxf7+ Kxf7; 10. Db3+ d5; 11. Pe5+ Kf6; 12. Dxb4 c5; 13. Da4 De8; 14. Dd1 Pg5; 15. f4 Pe6; 16. Pc3 g6; 17. Pxd5+ Kg7; 18. 0-0 cxd4; 19. f5 Pf4

20. f6+ Kf8; 21. Pe7 Db5; 22. Txf4 Dxe5; 23. Dxd4 Dxd4+; 24. Txd4 Le6; 25. Td6 Kf7; 26. Te1 Lxa2; 27. Pd5 Thd8; 28. Te7+ Kf8; 29. Txd8+ Txd8; 30. Pc3 Lf7; 31. Txb7 a6; 32. Ta7 Td2

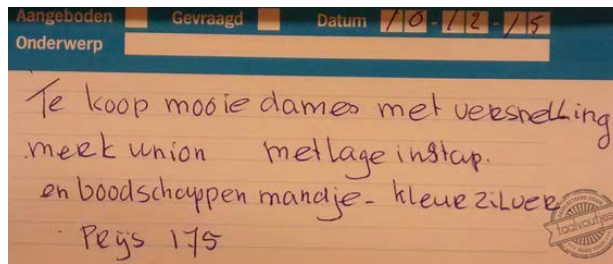

33. Pe4 Txb2; 34. Ta8+ Le8; 35. Pd6; 1-0.

Ook in andere openingen liet Albin zijn sporen achter. Zo introduceerde hij in de Philidor-verdediging het pionoffer 1. e4 e5; 2. Pf3 d6; 3. d4 Lg4; 4. dxe5 Pd7, en in het Frans bedacht hij 1. e4 e6; 2. d4 d5; 3. Pc3 Pf6; 4. Lg5 Le7; 5. e5 Pfd7; 6. h4.

Adolf Albin overleed te Wenen op 22 maart 1920 aan de gevolgen van tuberculose.

De digitale clubavond

- door Dirk Goes -

Van 30 juli tot en met 24 september 2020 kon er fysiek worden gespeeld in het Bilderdijkpark, maar per 1 oktober ging de stekker er weer uit vanwege het oplopende aantal coronabesmettingen. Dan maar digitaal schaken? Nou nee, tot en met november lag ook die discipline op zijn rug, maar vanaf donderdag 3 december konden de liefhebbers elkaar weer digitaal te lijf.

Als ik het fysieke schaken vergelijk met het digitale schaken, dan valt mij op dat er digitaal opvallend vaker geblunderd wordt dan fysiek. Kijk toch eens wat Rob Kotmans overkwam in een partij tegen Paul Scheermeijer:

Wit: Paul Scheermeijer
Zwart: Rob Kotmans

27. .... Lxf4; 28. Dxf4 Dh4

Typisch een *mouse slip*. Uiteraard wilde Rob 28. .... Dxh3 spelen, maar ja, te vroeg losgelaten .... Dat kan in een fysieke partij niet gebeuren, al was het alleen maar omdat daar een zet pas is voltooid wanneer de klok is ingedrukt.

Deze was ook erg:

Wit: Thijs Boon
Zwart: Floris Golbach

Thijs heeft zojuist 4. d4 gespeeld, met een dreiging van 1 ply diep. Die was aan Floris niet besteed, want hij speelde in deze stelling het hilarische 4. .... a6. Even een gaatje maken op a7 als potentieel vluchtveld voor de zwartveldige loper, maar na 5. dxc5 was de zwartveldige loper alweer voltooid verleden tijd.

Wat was er gebeurd? Was Floris dronken? Stoned? Zou kunnen natuurlijk, maar ik vermoed dat 4. .... a6 een uit de hand gelopen *premove* was en dat Floris al had losgelaten voordat hij zich realiseerde dat Thijs zojuist 4. d4 had gespeeld. Ook iets dat in een fysieke partij niet kan gebeuren. Overigens won Floris de partij nog wel, zelfs met een stuk minder.

‘Gewoon’ geblunderd wordt er ook. Laat ik maar met eentje van mij beginnen:

Wit:	Dirk Goes
Zwart:	Partipan Groen in ‘t Wout

1. d4 Pf6; 2. Lg5 e6; 3. e3 c6

Bij elke zichzelf respecterende Trompovsky-speler gaat er een belletje rinkelen bij het aanschouwen van de zet 3. .... c6. Er dreigt stukverlies met 4. .... Da5+ gevolgd door 5. .... Dxc5. De laatste keer dat ik daar intrapte zal zo’n dertig jaar geleden zijn geweest.

4. Ld3?????

Kennelijk had ik dat belletje in mijn hersenen op *mute* gezet ....

4. .... Da5+; 5. c3 Dxc5

En uiteindelijk 0-1. Dat zal me de komende dertig jaar niet meer gebeuren!

Wit:	Dirk Goes
Zwart:	Paul Scheermeijer

Het paard op e5 staat aangevallen, en een terugweg is niet aan te bevelen (immers, 24. Pf3 Pxf4), dus besloot ik hier maar eens te gokken.

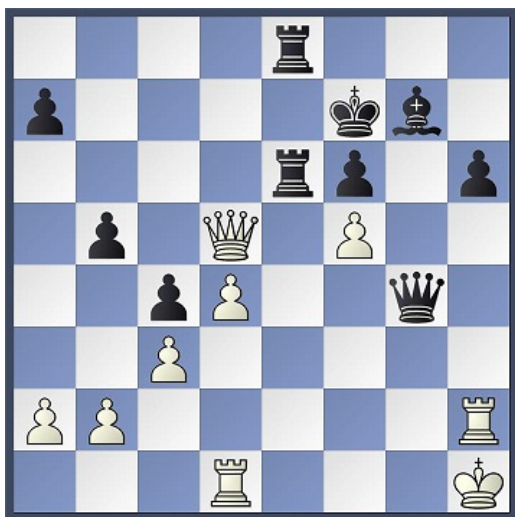
24. Pxc6 Kxc6; 25. Pc5 Tbc8; 26. De4+ Kf7; 27. Pxe6 Txe6; 28. Dxd5

De gok heeft niet eens zo slecht uitgepakt, ik heb twee pionnen voor het stuk.

28. .... Te8?

En er zit nog meer aan te komen!

29. f5 Dg3+; 30. Tg2 De3+; 31. Kh1 Dxc3+; 32. Th2 Dxc4

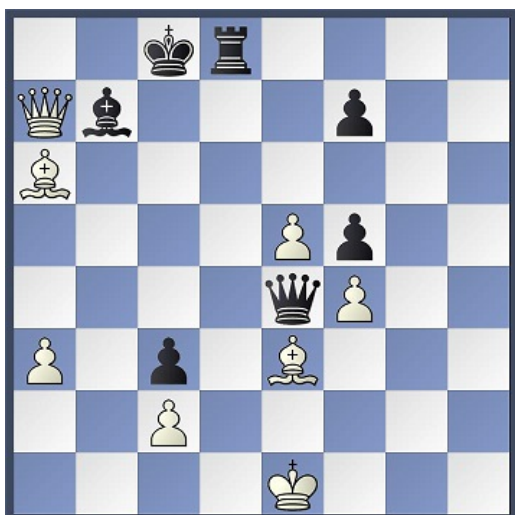

Nu was het moment gekomen om te slaan op e6, maar ik dacht, ach, dat kan altijd nog, de toren staat immers gepend.

33. Tg1?? De4+!!

Maar nou niet meer! Hoofdschuddend opgegeven.

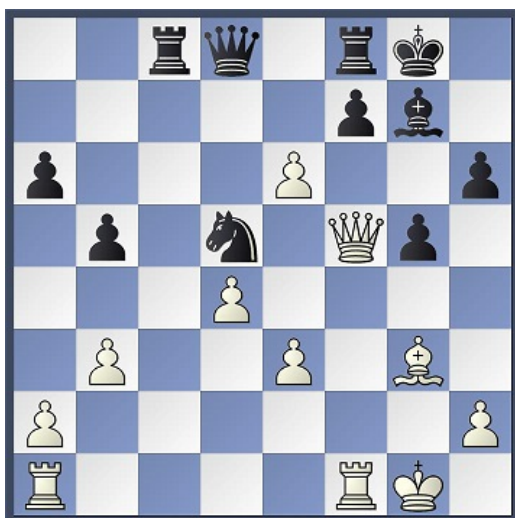
Wit: Jan Winsemius
Zwart: Rob Kotmans

30. Dc5+ Dc6??; 31. De7??

Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat 31. Dxc6+ sterker is. Uiteindelijk won Rob de partij.

Wit: Rob Kotmans
Zwart: Casper Hoorn

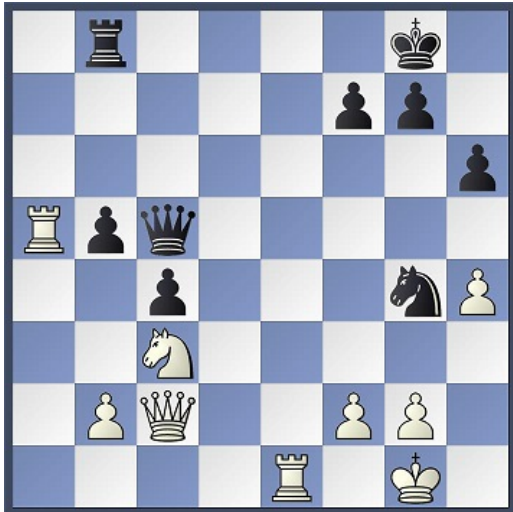
27. .... fxe6?

Sterk in aanmerking kwam 27. .... Pxe3.

28. Dxe6+ Kh8; 29. Txf8+ Lxf8; 30. Le5+ Lg7; 31. Dxb6+ Kg8; 32. Dxb7 mat.

Wel mooi afgemaakt, overigens.

Wit:	Frits Veenstra
Zwart:	Sven Pronk

26. Pe4?

26. Txb5! was mogelijk want 26. .... Txb5 faalt op 27. Te8+ Df8; 28. Txf8+ Kxf8; 29. Pxb5.

26. .... Dc7!

Nu staat de toren op a5 in en er dreigt 27. .... Dh2+.

27. g3 Dxa5; 0-1.

Wit: Paul Scheermeijer
Zwart: Duveltje*

* Echte naam niet bij de redactie bekend.

Wit staat hier aanzienlijk beter met zijn sterke loperpaar.

29. .... Pd3+? 30. Lxd3; 1-0.

Tja, die loper stond ook wel erg ver weg ....

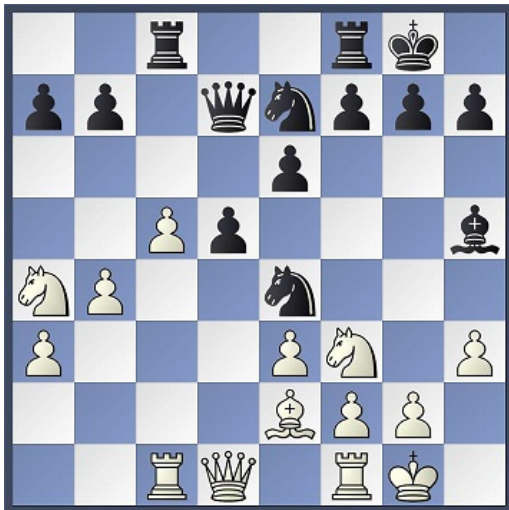
Wit: Jan Winsemius
Zwart: Paul Scheermeijer

17. Pxf6 Kxf6?; 18. Dd4 mat; 1-0.

Wit: Frits Veenstra
Zwart: Roelf Jan Duin

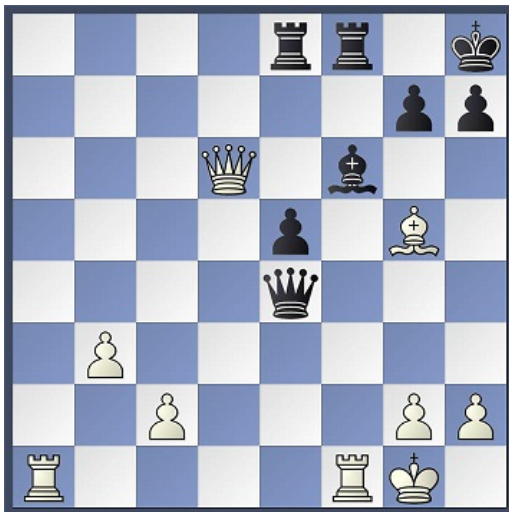
17. Pe5 Lxe2; 18. Dxe2

Na 18. Pxd7 Lxd1; 19. Tfxd1 (19. Pxf8? Lxa4) Tfd8 zou het gelijk staan, maar nu blijft er iets hangen.

18. .... Dxa4; 19. f3 Pg3; 0-1.

Maar natuurlijk wordt er niet alleen maar geblunderd, er wordt ook gewoon goed geschaakt. Deze vond ik wel mooi:

Wit: Paul Scheermeijer
Zwart: Vincent Panhuysen

28. .... Td8?; 29. Txf6! gxf6; 30. Lxf6+ Kg8; 31. Lxd8; 1-0.

Wit: Duveltje*
Zwart: Albinus*

* Echte naam niet bij de redactie bekend.

20. Pf6+! Pxf6; 21. Lxf6 Dxb3; 22. Txb7+ Kf8; 23. Tf1 De3+; 24. Kh1 Pg6; 25. Dxb7; 1-0.

En dan nu uw aandacht voor een van de meest krankzinnige partijen die ik ooit heb gezien. Ik raad u aan bord en stukken erbij te pakken!

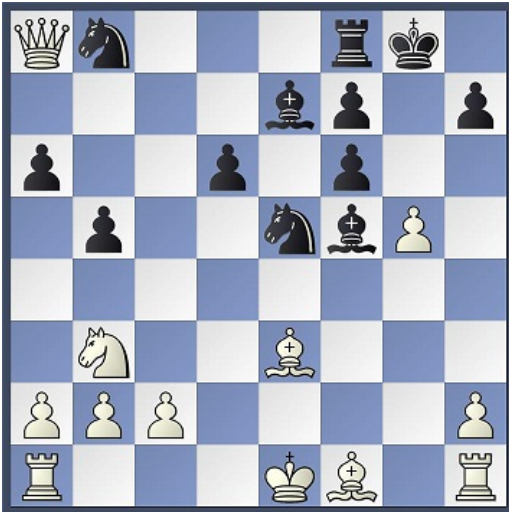
Wit: Duveltje
Zwart: Jan Winsemius

15. .... Lxf5??

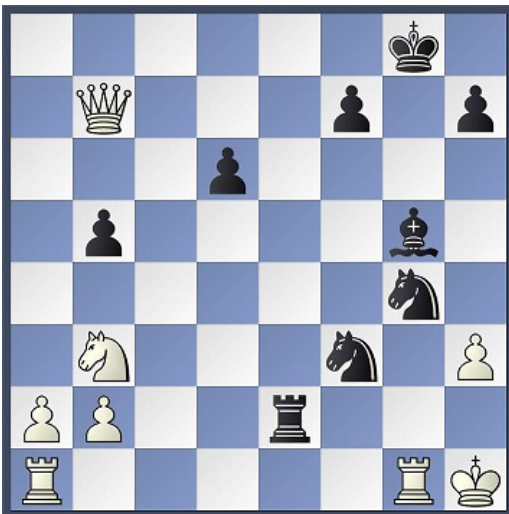
Mist een kleinigheid ....

16. Pf6+ gxf6; 17. Dxb7 0-0; 18. Dxa8

En opgegeven, zou je zeggen, maar Jan wilde de beker nog even helemaal leegdrinken. *Ad fundum!*

18. .... Pbc6; 19. Dxa6 Pb4; 20. Db7 Pxc2+; 21. Kf2 Pg4+; 22. Kf3 Te8; 23. Tg1 Pxc3; 24. h3 Pxf1; 25. gxf6 Pfh2+; 26. Kf4 Lxf6; 27. Kxf5 Te5+; 28. Kf4 Lg5+; 29. Kg3 Te3+; 30. Kg2 Te2+; 31. Kh1 Pf3

Jan heeft zich nog even kunnen uitleven, maar nu is het einde dan toch echt nabij. Dan moet Duveltje nog wel even 32. Tg2 vinden, de enige zet.

32. Dxf3??

En het wonder is geschied.

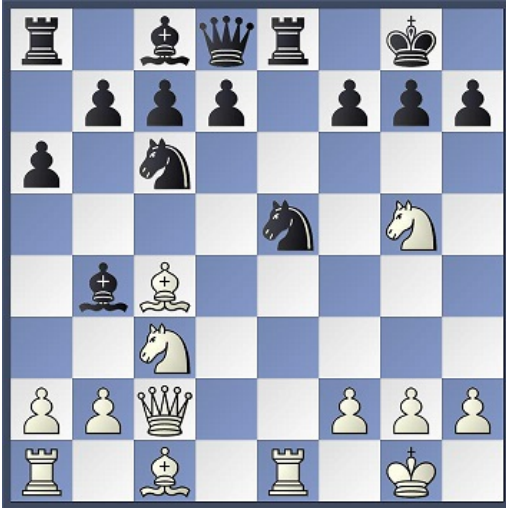
32. .... Th2 mat; 0-1.

Bijzonder veel plezier heb ik verder beleefd aan het naspelen van de volgende knotsgekke partij. Niet bepaald vanwege de kwalitatieve hoogstaandheid ervan (met alle respect natuurlijk), maar er gebeurde werkelijk van alles dat schaken zo fascinerend maakt om naar te kijken. Roelf Jan Duin kwam totaal gewonnen te staan, raakte de draad kwijt, en vervolgens stond Thijs Boon weer huizenhoog gewonnen, om ten slotte in tijdnood te blunderen. Zo hard kan topsport zijn!

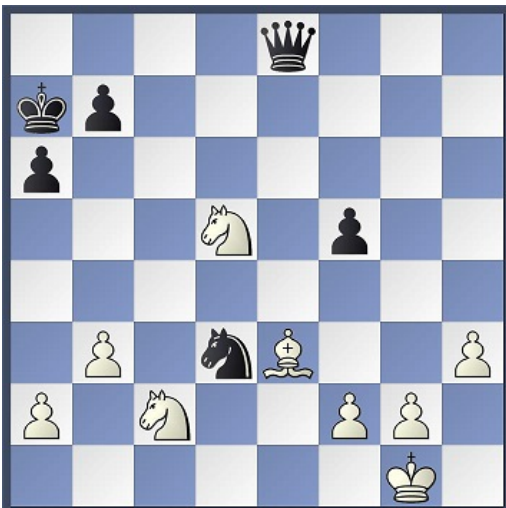
Wit: Roelf Jan Duin

Zwart: Thijs Boon

1. e4 e5; 2. d4 exd4; 3. c3 dxc3; 4. Lc4 Pc6; 5. Pxc3 Pf6; 6. Pf3 Lb4; 7. 0-0 0-0; 8. Te1 Te8; 9. Dc2 a6; 10. e5 Pg4; 11. Pg5 Pgx5

12. Dxb7+ Kf8; 13. Dh8+ Ke7; 14. Pd5+ Kd6; 15. Dxb7 Pxc4; 16. Lf4+ Kc5; 17. Txe8 Dxe8; 18. Pxc7 De2; 19. Df8+ Kb6; 20. Dxb4+ Pxb4; 21. Pxa8+ Ka7; 22. Pc7 Pc2; 23. Tc1 f6; 24. Pf3 d5; 25. Pxd5 Lf5; 26. Pc3 De6; 27. h3 Ld3; 28. Txc2 Lxc2; 29. Pd4 De8; 30. Pxc2 f5; 31. b3 Pe5; 32. Pd5 Pd3; 33. Le3+

33. .... Ka8??

Affreus!

34. Pc7+ Kb8; 35. Pxe8 Pe5; 36. Lf4; 1-0.

Om Bredero maar eens te citeren: het kan verkeren ....

Uitslagen:

Clubavond	Deelnemers	Eerste plaats	Tweede plaats	Derde plaats
3 december 2020	10	Ansgar Mohnkern	Paul Scheermeijer	Frits Veenstra
10 december 2020	12	Casper Hoorn	Paul Scheermeijer	Sven Pronk
17 december 2020	20	Dirk Goes	Rob Kotmans	Albinus*
24 december 2020	9	Jan Winsemius	Paul Scheermeijer	Dirk Goes
7 januari 2021	11	Casper Hoorn	Paul Scheermeijer	Dirk Goes
14 januari 2021	9	Paul Scheermeijer	Casper Hoorn	Dirk Goes
21 januari 2021	9	Aldo van de Woestijne	Shakko65*	Dirk Goes

* Echte naam niet bij de redactie bekend.

De clubavond van 28 januari jl. werd een kleine deceptie. Toen ik me om 20.00 uur aanmeldde was ik de eerste, rond 20.15 uur gevolgd door Aldo van de Woestijne, en daarna helemaal niemand meer. Slechts twee deelnemers dus, dat maakte de indeling wel heel overzichtelijk, en in gedachten verheugde ik me al op een match met Aldo over 20 partijen.

Een paar minuten voor het aanvangstijdstip van 20.30 uur nam ik plaats achter mijn laptop en zag de seconden wegtikken. Tien, negen, acht, zeven, zes, vijf, vier, drie, twee, een .... Toen greep het systeem in en kwam met de volgende mededeling:

TOERNOOI GECANCELLED!

Aldo en ik waren geschokt. Betalen we daar nu contributie voor? Kon dat zo maar? Kennelijk was de software zo geprogrammeerd dat het evenement automatisch geannuleerd zou worden bij minder dan een x aantal spelers. Hoogst betreurenswaardig, met uw welnemen!

	<h3>De schoonheid van het spel</h3> <p>In deze studie van de Rus Aleksander Guljajev is de zwarte pion op f3 alleen te stoppen met 1. Lc5, maar dan volgt 1. .... hxg6 en is remise de meest waarschijnlijke uitslag. Wit besluit daarom de zwarte f-pion te laten lopen.</p> <p>1. g7 f2; 2. Le7 f1D; 3. Lf6</p> <p>Dreigt mat met 4. gxh8D, dus zwart moet nemen.</p> <p>3. .... Dxf6; 4. gxh8D+</p> <p>4. exf6 is pat.</p> <p>4. .... Dxb8; 5. d4!</p> <p>En zwart, in zetdwang, moet zijn dame geven.</p>
--	--

Eline Roebers wereldkampioen!

- door Dirk Goes -

Lange tijd was Max Euwe de enige wereldkampioen schaken die ons vaderland rijk was, maar sinds 22 december 2020 hebben we er eentje bij. Op die datum werd de Amsterdamse Eline Roebers, die speelt bij VAS, wereldkampioen in de categorie meisjes tot en met 14 jaar. Normaal gesproken worden die wereldkampioenschappen gespeeld in een ver heet land, maar vanwege de coronacrisis konden de deelnemers ditmaal lekker thuis blijven en achter de laptop plaatsnemen. Scheelt weer in de reiskosten, en zo heeft elk nadeel zijn voordeel.

Begin december wist Eline zich via de Europese voorronden te plaatsen voor de finale, die werd gespeeld van 19 tot en met 22 december. In deze finale speelden 16 deelnemsters, onder wie Machteld van Foreest, volgens het knock-out-systeem. In de eerste ronde won Eline van de Iraanse Sahar Masoumi, waarna zij in de kwartfinale Machteld trof: 1½-½ voor Eline. In de halve finale speelde ze met 1-1 gelijk tegen de Indonesische Laysa Latifah, waarna een armageddonpotje de beslissing moest brengen. Winst voor Eline, op naar de finale!

In deze finale was de Hongaarse Zsoka Gaal haar tegenstandster. In de eerste partij slaagde Eline erin te winnen, waarna remise in de tweede partij voldoende was voor de wereldtitel. Eline: "Het duurde wel een dag voordat ik besepte dat ik wereldkampioen was".

De redactie van de Patten feliciteert doet vanaf deze plek felicitaties uitgaan met deze fantastische prestatie. Eline, we zijn vet trots op je, je bent een kanjer!

The Queen's Gambit

- door Dirk Goes -

De tv-serie *The Queen's Gambit*, die is gebaseerd op het gelijknamige boek van Walter Tevis, is een ware kijkcijferhit op Netflix. De serie, die uit zeven afleveringen van circa een uur bestaat, speelt in de jaren '50/'60 en is een *coming of age story* over het fictieve karakter Beth Harmon, die als klein meisje in het weeshuis belandt. Ze is 8 wanneer ze leert schaken van Mr. Shaibel, de conciërge van het weeshuis. Van hem krijgt ze haar eerste schaakboek, en al snel maakt ze grote vorderingen. Een leraar van een buurtschool organiseert voor haar een simultaan over twintig borden, en de jongens wrijven zich in de handen: "Schaken tegen een meisje, dat wordt een makkie". Uitslag 20-0 voor Beth.

Op 14-jarige leeftijd wordt ze geadopteerd. Haar stiefmoeder is aanvankelijk nogal sceptisch over schaken, maar als ze hoort dat er met het winnen van toernooien geld valt te verdienen draait ze bij. Twee jaar later doet Beth, inmiddels zwaar verslaafd aan pillen en alcohol, voor de eerste maal mee aan het Amerikaans kampioenschap, en natuurlijk wint ze. Vanaf dat moment verandert alles wat ze op het schaakbord aanraakt in goud. In 1968 (Beth is dan 20) speelt ze een groot toernooi in Moskou, waar de ene na de andere grootmeester het loodje legt, inclusief wereldkampioen Vasily Borgov.

De makers van de serie zijn grondig te werk gegaan. Alle details kloppen, niet zo vreemd wanneer je je bedenkt dat advies werd ingewonnen bij niemand minder dan Gary Kasparov. Slechts één minpuntje: de ondertiteling is sterk voor verbetering vatbaar. Zo werd in een van de afleveringen gesproken van *an interesting game*, wat werd vertaald met *een interessante wedstrijd*. Onzin natuurlijk, een *game* is bij schaken geen wedstrijd maar een partij.

Het zou mooi zijn als de populariteit van de serie ervoor zou zorgen dat steeds meer mensen gaan schaken en dat binnen afzienbare tijd het ledental van Amsterdam West boven de 200 komt!

'Meisjes schaken niet.' Dat krijgt de 9-jarige Beth Harmon te horen aan het begin van de populaire Netflix-serie *The Queen's Gambit*. Natuurlijk gaat Harmon toch schaken en voor het einde van de eerste aflevering verslaat ze alle jongens van de schaakclub in een simultaanwedstrijd.

Helaas is het vrouwelijke schaakgenie Beth Harmon een fictief personage. En hoewel er heus een boel erg goede vrouwelijke schakers zijn (geweest), zijn er nog steeds mensen die denken dat schaken niets voor meisjes en vrouwen is.

In oktober verscheen er een stuk op de Indiase website [Mint](#) waarin zelfs vrouwelijke topschakers als Koneru Humpy zeggen dat het nu eenmaal bewezen is dat mannen betere schakers zijn. De cijfers lijken Humpy gelijk te geven, want zij is nummer 2 bij de vrouwen, maar slechts nummer 283 op de totale ranglijst. En Hou Yifan, de nummer 1 van de vrouwen, staat in het totaal op plek 86.

Maar de Nederlandse schaker en hoogleraar neurale wetenschap Wei Ji Ma [kijkt heel anders naar die cijfers](#). Hij wijst erop dat er veel minder vrouwen dan mannen schaken. In India, waar het artikel van Mint zich op richt, is bijvoorbeeld slechts 16 procent van de geregistreerde spelers een vrouw. Dat maakt de vergelijking van mannelijke en vrouwelijke topspelers nogal oneerlijk.

Hij laat dit zien met een voorbeeld waarin je twee groepen maakt van mensen die elk puur willekeurig een score tussen de 1 en 100 krijgen toebedeeld. Groep A bestaat uit tien mensen, groep B uit 2 mensen. De gemiddelde score zal in allebei deze groepen 50 zijn. Maar als je alleen de spelers met de hoogste scores per groep vergelijkt, dan zal die bij A gemiddeld 91,4 halen en bij B 67,2. Domweg doordat A een grotere groep is en dus meer kans heeft op een topscoorder, terwijl er verder geen enkel verschil is tussen de mensen in beide groepen.

Ma bepleit dat je om mannelijke en vrouwelijke schakers te vergelijken niet kijkt naar de uitschieters, maar naar de gemiddelde prestaties. Hij maakt de vergelijking voor volwassen geregistreerde Indiase schakers en dan blijken vrouwen gemiddeld nét iets beter te zijn dan mannen. De verdeling van ratings heeft voor vrouwen en mannen ook ongeveer dezelfde vorm. Alleen zijn er veel minder vrouwen die schaken en daardoor dus onvermijdelijk ook minder topscoorders.

Ook in Nederland schaken er veel meer mannen dan vrouwen. Wij zien van dichtbij hoe dat begint op de jeugdschaakclub van onze zoon. Hij zit in een groep met bijna alleen maar jongens en is haast verbaasd als er een meisje meedoet aan een toernooi. Een schaakdocente zei dat het patroon lastig te doorbreken is: vaders die zelf schaken, brengen hun zoons naar de schaakclub. En die jongens brengen dan weer vriendjes mee. De club doet nu echt van alles om meer meisjes te werven via scholen en ouders.

Bij ons heeft dat gewerkt: sinds een half jaar zit onze dochter ook bij de schaakclub. Ze is nu 5 en speelt enthousiast volgens het motto: 'Stukken slaan is belangrijker dan winnen.' We hopen vurig dat ze over vier jaar alle jongens van de schaakclub verslaat.

Door Ionica Smeets, uit De Volkskrant van 13 november 2020

Omzet uit schaakproducten vervijfvoudigd!

Door de populariteit van de Netflix-schaakserie *The Queen's Gambit* worden er veel meer schaakborden verkocht. Bol.com en schaakwinkel Het Paard in Amsterdam hebben hun omzet uit schaakproducten deze maand zien vervijfvoudigen. Dat zeggen de winkels maandag in gesprek met nu.nl.

Een woordvoerder van bol.com vertelt dat de webwinkel normaal "enkele duizenden" schaakborden per maand verkoopt, en dat er deze maand "meerdere duizenden" borden werden verstuurd naar klanten. De omzet uit schaakborden ligt bij bol.com deze maand vijf keer hoger dan in november 2019. "We doen nooit veel uitspraken over de oorzaak van zo'n stijging, maar in dit geval vermoeden we wel dat het door *The Queen's Gambit* komt", zegt de woordvoerder.

En ook bij schaakwinkel Het Paard is het plotseling veel drukker dan normaal. Eigenaresse Marieke Diederer ziet dat vooral mensen die het schaken door de serie weer willen oppakken, een nieuw bord komen kopen. "Er komen hier ook veel dames die voor hun vriend een spel kopen, of voor zichzelf", zegt Diederer. "En ik zie veel mannen die van de gelegenheid gebruikmaken dat hun vrouw door de serie plotseling interesse heeft in het schaken. Die pakken hun moment."

Bron: nu.nl – 30 november 2020

De SVAW Lichess Teambattles

– door Sander van de Wiel en Floris Golbach –

In april vorig jaar werd een appje gestuurd in de Amsterdam West appgroep. Tycho Burgerhoff kwam met een interessante optie: of SVAW wilde meedoen met een online competitie, een zogenaamde teambattle. Floris Golbach nam zijn verantwoordelijkheid en zorgt sindsdien als teamcaptain voor de voorbereiding en spirit van het team. In juli werd daar in ons magazine al over geschreven, nu is het tijd voor een update in twee delen. Teamcaptain Floris neemt het tweede deel van dit stuk voor zijn rekening.

In het kort: De basis is eenvoudig, je speelt met een team op zondagavond twee uur lang snelschaakpotjes van 3 minuten + 2 seconden increment, waarbij alleen de bovenste (vaak 8) resultaten meedoen voor de einduitslag. Meestal zijn de teams afkomstig van een club, soms zie je gelegenheidsteams. Bij de meeste tegenstanders speelt wel een FM of IM mee. Een groot deel van de top 20 van Amsterdam West, met ratings van ruim 1900, maakt regelmatig zijn opwachting, aangevuld met een paar specialisten in dit genre, onder andere Partipan Groen in 't Wout, Casper Hoorn, Vincent Panhuysen en Rob Kotmans, die natuurlijk ook meer dan 1900 hebben. Het interessante aan deze opzet is dat je per week kunt degraderen of promoveren. Om in captainstaal te blijven: "We moeten er ook deze zondag weer staan, mannen". Als je een week verzaakt als team, speel je de week erop weer tegen lokale clubs die je als tweede club van Nederland vanuit de hoofdstad vooral het beste gunt qua ledenaantal.

Deel 1: die wedstrijd in januari (door Sander van de Wiel)

Ook deze competitie kende even een winterstop, en daarom werd op 17 januari begonnen met een avondje schaken tegen clubs met meer en vooral minder reputatie. Er werd met overmacht gewonnen, dus op 24 januari mochten de onzen aantreden in de hoogste klasse. Tijd voor een live update vanuit de zoom video call (met 7 van de 11 deelnemers):

Uw verslaggever komt erin om 21.00u. Op dat moment staat SVAW 7e van de 9. Ik vraag: "Is dit nu het hoogste niveau?". Iedereen in de chat: "Ja natuurlijk". Er wordt vooral veel gepraat over de eigen stelling en de in het schaken alom aanwezige emoties als zelfhaat en zelfverheerlijking wisselen elkaar in rap tempo af. Zo wordt schaken echt een fijne kijk- en luistersport. Een korte impressie van de avond in oneliners:

Jan Winsemius, tegen een van zijn kinderen: "Hé ik krijg ineens muziek in mijn oor, doe jij dat?" Vincent Panhuyzen: "Mijn tegenstander had één seconde om mijn pion te slaan en hij deed het niet, nu gewonnen!" Ondertussen speelt Tycho tegen Loek van Wely en verliest in een stelling waar uw verslaggever nog steeds niets van begrijpt... Jan Winsemius krijgt een nieuwe tegenstander: "Wie is Xamax?". Floris Golbach: "Dat is Max Warmerdam, die is een paar maanden geleden grootmeester geworden". Jan: "Hij doet Siciliaans, dat lijkt me niet handig van hem."

Vincent: "Heb ik nog wat? Ja, eerst een aftrekschaakje met paard en dan mat!"

Jan: "Ah shit, ik zet mijn toren in. Nee hij ziet het niet, dan ben je echt slecht!". Ansgar Mohnkern: "We staan laatste, mannen". Gerben van der Hoeven: "Mat met een dametruce, lekker. Shit, ik moet tegen een IM nu. Heeft iemand openingstips?" Vincent: "Speel het vertraagde vleugelgambiet! Iedereen: "Wat is dat?" Na 5 minuten zegt Gerben: "Wat doet-ie nu? Ja ja, ik win". Stelling waarin de IM net wat te laat opgeeft:

Floris: "Nu drie keer gewonnen van een 2300+-speler". Iedereen: "Lekker, Floris". Sven: "Er staan weer drie teams achter ons". Vincent: "Wat er ook gebeurt, je staat altijd gewonnen in het vertraagde vleugelgambiet. OK, misschien moet je tegenstander wel een beetje meewerken". Jan: "Heeft iemand nog een boek over de Morra?" Vincent: "Lees 'Mayhem in the Morra'. Jan: "Is dat wel een beetje een dun boek?". En met 6 minuten te gaan lijkt handhaven er weer ruimschoots in te zitten: zesde en de laatste twee (van de negen) degraderen. Sven: "Sander, kom even kijken, deze combinatie mag in het clubblad. Zie je hem?"

En na mijn bevestigende antwoord dat ik zijn partijtje in mijn scherm heb, volgt hier Dxe1+ Pxe1; Td1 mat. Heerlijk!

We hebben de laatste 6 minuten nog maar een punt voorsprong. Sven: "We hebben nog 2 minuut 19, geen remise natuurlijk. Nog 30 seconden, nu remise nemen". Floris: "Shit, die Elgersma, waarom neemt hij geen remise." Dat waren wat je noemt nog eens *famous last words*. Meerdere scalpen van IM's gepakt, maar helaas. De eindstand waarmee degradatie een feit was:

GC zondag Teamcompetitie	
Blitz • 3+2 • 2H	
door govert•vandaag om 20:00	
1. Kennemer Combinatie	330
2. Leidsch Schaakgenootschap	287
3. SV Paul Keres	275
4. HWP Sas van Gent	254
5. SG KING	240
6. Winterswijk/Suedlohn	224
7. De Stukkenjagers	216
8. SV Amsterdam West	216
9. Paard d4	215

En zo moet er volgende week weer worden gewonnen voor het hoogste niveau. De link naar de wedstrijd en de zoom link worden gedeeld in de appgroep. Deze appgroep, waarin veel zinnige en onzinnige zaken, vooral over schaken, worden gedeeld, kun je volgen. Mee-appen? Stuur me even een bericht op 06-30120101 als je wilt worden toegevoegd.

Deel 2: die wedstrijd in december (door Floris Golbach)

De meest memorabele avond die we hebben meegemaakt moet, zonder twijfel, zondag 13 december zijn geweest. Normaal gesproken bivakkeren we een beetje in de middenmoot van de eerste klasse. Stijgen we met zijn allen een paar uur boven onszelf uit, dan promoveren we net niet, en scheren we gezamenlijk langs de ondergrens, dan degraderen we ook net niet. Een soort Willem II, zeg maar. Veel zorgen maakten we ons dan ook niet toen we na de eerste paar minuutjes onderaan stonden. Het was tenslotte wel gelukt om acht spelers op de been te brengen, altijd al een prestatie op zich, en ook had Tycho aangegeven dat hij iets later zou aansluiten. Dat doet hij wel vaker. In de zoom call werden volop grapjes gemaakt over dit Burgerhoff-gambiet, het kleine broertje van het bekendere Zwitserse gambiet. Het idee is dat je wat later in de arena komt, waardoor je je eerste paar potten waarschijnlijk tegen mindere tegenstand speelt. Zo kun je snel een paar keer achter elkaar winnen en een glorieuze *streak* beginnen. Begin je namelijk wel op tijd, dan word je in ieder geval de eerste ronde tegen iemand van je eigen rating ingedeeld. En zolang je dan blijft winnen betekent dat dat je aan de top van het algemeen klassement staat en daardoor tegen andere mensen in die top wordt ingedeeld. Meestal zijn dat de sterkste spelers uit de competitie, en dan is het een stuk lastiger achter elkaar te blijven winnen.

Naarmate het toernooi vorderde werden de vooruitzichten wat zorgelijker. De vorm van de aanwezigen varieerde van nog net acceptabel naar ronduit zwak. Vooral de twee deelnemende huidige bestuursleden, en dat ene voor-malige, waren de hele avond niet in staat om hun torens van hun lopers te onderscheiden. Degenen onder ons die niet compleet door de mand vielen, hadden wel moeite om hun overwinningen achter elkaar te *timen*, om zo de gewilde en broodnodige winststreaks te behalen, waarin verdiende punten dubbel gaan tellen. Zodoende bleven we in de loop van het eerste uur niet alleen onderaan staan, maar begonnen we ook het contact met de rest van het deelnemersveld kwijt te raken. Het verschil met de nummer een na laatst liep op naar enkele tientallen punten, en voor handhaving, plek 8, moesten we nog iets verder naar boven kijken.

In de zoom call begon men inmiddels voorzichtig aan de stoelpoten van de online teamleider (oftewel onder-getekende) te zagen. Klachten over het selectiebeleid, een gebrek aan motivationele kwaliteiten en over mijn schaakkwaliteiten zelf vlogen in de rondte. Een flinke dosis ongerichte woede om niet te worden geconfronteerd met het eigen falen, zullen we maar zeggen. Dat laatste punt van kritiek was overigens ook niet helemaal terecht. De teamleider was eigenlijk best redelijk aan het schaken, alleen verliep mijn avond volgens een vast patroon. Twee keer winnen; yes, nu kunnen we dubbele punten gaan scoren; ahh, verloren. Twee keer winnen; yes, nu kunnen we dubbele punten gaan scoren; ahh, verloren. Enzovoorts. Leuk voor de TPR, maar voor de puntentelling leverde het relatief weinig op.

Groot was dan ook de opluchting toen Tycho zich rond het uur, en daarmee halverwege de wedstrijd, meldde in de call. Toegegeven, de helft van de tijd missen is wel een flink Burgerhoff-gambiet, maar iemand die zich aan de malaise kon onttrekken en consequent van de mindere goden kon winnen, dat was precies wat we nodig hadden. Na een valse start (een keertje verliezen voordat zijn streak goed en wel op gang kwam) was dit ook wat Tycho deed. Samen met andere streaks van Ansgar en Vincent in het derde kwart van de wedstrijd, begonnen we langzaam maar zeker, stapje voor stapje, onze achterstand op de rest van het veld in te lopen.

Met nog, pak 'm beet, een kwartiertje te gaan, werd het echt spannend. Niet alleen waren wij weer in het wiel van de nummer 9 gekropen, ook waren de plaatsen 7 en 8 achteruit gaan fietsen en kwamen zij gevaarlijk dicht bij de degradatiestreep, zo dicht zelfs dat het vanaf dit moment stuivertje wisselen werd voor de onderste vier plekken. Nou ja, strikt genomen wisselden de andere drie teams (te weten Groningen, Amersfoort en Purmerend) elkaar af, terwijl wij steeds laatste bleven, maar wel loerend als een krokodil onder het wateroppervlak, klaar om toe te slaan op een onoplettend moment van de concurrentie. De minuten verstreken rap, en in de zoom call werd de sfeer steeds serieuzer en de tactieken aangescherpt:

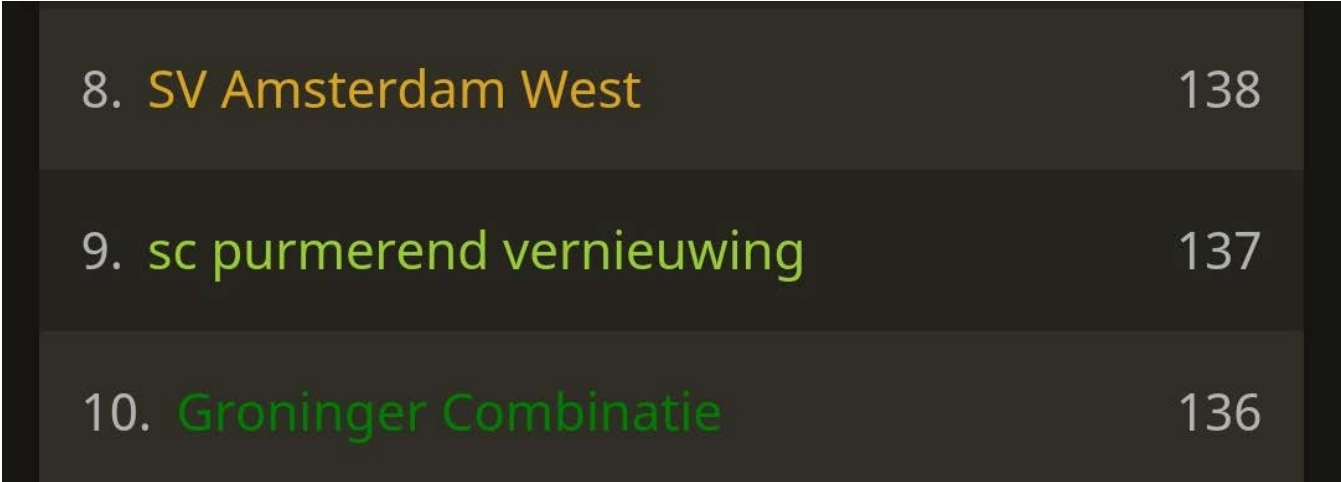

“Als je slecht komt te staan, of je moet tegen een goeie, geef dan meteen op. Dan kan je nog een nieuwe pot beginnen voordat de tijd is verstreken. Meer kans op punten op die manier.” “Behalve natuurlijk als je tegenstander bij een directe concurrent speelt, dan moet je sowieso winnen.”

Zo bleef het stuivertje wisselen tot in de laatste minuut. Vanaf dat moment ging bij ons het roer compleet om. Het is hier belangrijk te benadrukken dat alleen partijen die tijdens de looptijd van het toernooi zijn afgerond meetellen voor de stand. Als de toernooiklok 0 slaat, is de einduitslag dus meteen definitief. Dit kan tot wat rare tactische wendingen leiden in de slotfase. Zo kan het bijvoorbeeld gebeuren dat je totaal gewonnen staat maar je tegenstander meer bedenktijd op zijn klok heeft dan dat het toernooi nog duurt. Als hij zijn klok dan laat uitlopen scoor je dus geen punten voor het toernooi. Dit leidde tot de komische situatie dat in de laatste twee minuten van het toernooi er in onze zoom call door iedereen tegelijkertijd om remise werd geschreeuwd:

“Remise! Remise! Als je nog bezig bent en je gaat niet meer mat kunnen zetten binnen de tijd, bied remise aan! Elk punt telt op dit moment!”

Deze tactiek leverde ons nog twee halfjes op in de laatste minuut. Wonderbaarlijk genoeg bleken dit net de puntjes te zijn die ons boven de degradatiestreep brachten!

8. SV Amsterdam West	138
9. sc purmerend vernieuwing	137
10. Groninger Combinatie	136

Deze eindstand leidde vanzelfsprekend tot grote euforie in de zoom call. Iedereen schreeuwde zich de longen uit het lijf door deze grootse Houdini-act. Zeldzaam. Ik denk niet dat ik in de gehele coronaperiode ooit ergens anders zoveel oprechte emotie heb gevoeld tijdens het videobellen.

Na dit bloedstollende slot eindigde Groningen onderaan. Opvallend, aangezien ze de rest van de avond altijd op een veilige positie hadden verkeerd. Een van hun spelers wist het allemaal even niet meer (toegegeven, voor dat moment was onze onderlinge stand 0-5 of zo in zijn voordeel):

robertdeboer voor het eerst verloren van Pipodeclown (c'est moi, FG), dat vat de avond wel zo'n beetje samen.

Inmiddels zijn de rookwolken van de avond opgetrokken.

Dubieuze gambieten

- door Dirk Goes -

Wie heeft er weleens gehoord van het Iers gambiet? Dat gaat zo:

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Pxe5

Uitermate dubieus natuurlijk, maar toch zijn er schakers die het bij volle bewustzijn spelen. Met name in 1-minuut-vluggertjes is het redelijk speelbaar, al was het alleen maar omdat de zwartspeler de eerste 30 seconden niet meer bijkomt van het lachen, danwel van totale verbijstering.

De naam 'Iers gambiet' is overigens ontstaan toen het eens werd gespeeld door een onbekend gebleven Ier. Op zijn sterfbed werd hem gevraagd waarom hij op e5 sloeg, waarop hij zei "I didn't see it was defended". Apocrief, uiteraard, maar sommige verhalen zijn te leuk om niet gebeurd te zijn, en dit is er een van.

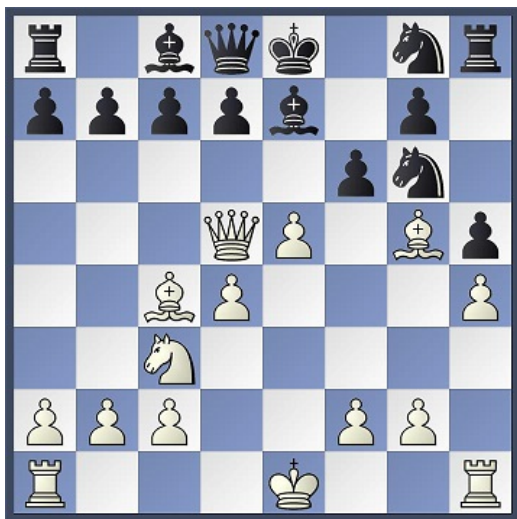
Ook dubieus, maar iets kansrijker, is het zogenaamde Halloween-gambiet:

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Pc3 Pf6; 4. Pxe5

Met varianten die vergelijkbaar zijn met het Iers gambiet. Niemand minder dan wereldtopper Maxime Vachier Lagrave, beter bekend als MVL, speelde het een keer op het internet en wist ermee te winnen van ene Pete:

Wit:	LyonBeast (MVL)	(2979)
Zwart:	Pete	(1825)

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Pc3 Pf6; 4. Pxe5 Pxe5; 5. d4 Pg6; 6. e5 Pg8; 7. h4 h5; 8. Lc4 Lb4; 9. Lg5 Le7; 10. Df3 f6; 11. Dd5

11. .... d6; 12. Df7+ Kd7; 13. e6+ Kc6; 14. d5+ Kb6; 15. Pa4+ Ka5; 16. Ld2+ Kxa4; 17. a3 a5; 18. b3 mat.

Arme Pete, maar wie weet speelt hij het inmiddels zelf ....

Het Mephisto-mirakel

- door Bas van den Berg -

Eerst was er schaken en daarna kwam de computer. Schaken leerde ik toen ik een jaar of zeven was, de (schaak-) computers met een jaar of twaalf. Belangrijke leeftijdsfases in de ontwikkeling van een kind; het bepaalt waar de interesses naar uitgaan.

Mijn hart maakte dan ook een sprongetje op het moment dat ik de tentoonstelling schaakklokken en schaakcomputers in het Max Euwe Centrum zag. Het bracht vele herinneringen naar boven: de eerste schaakcomputer die ik in speelgoedwinkel Bart Smit zag: de MKII met Karpov op de verpakking; in een Hilversums café tegen een Chess Challenger 1 schaakcomputer spelen, uiteraard wel met een glaasje cola ernaast. De uitbater moest natuurlijk wel wat verdienen aan de mensen die wilden schaken tegen de elektronische amateur, want goed schaken konden de apparaten nog niet.

Daarna heb ik nog tegen vele schaakcomputers gespeeld op mijn Hilversumse schaakclub De Pion – tegen de Boris-schaakcomputer en de Sensory Chess Challenger van goede vriend en clubgenoot Michiel Geelen. Deze schaakcomputers werden gemaakt in Amerika vanaf eind jaren 70 van de vorige eeuw. Het Duitse bedrijf Hegener en Glaser deed de schaakwereld verbazen met de komst van de Mephisto, begin jaren 80. Het was een kleine computer die (veel) beter kon schaken dan al zijn voorgangers.

Ik kreeg de Mephisto I voor mijn vijftiende verjaardag, ik kan de opwinding nog steeds ervaren... Met schaken kon ik niet goed tegen mijn verlies, maar verliezen van mijn Mephisto deed ik graag. Ook mijn broer Jeroen, destijds een van de beste jeugdschakers van Het Gooi, moest erkennen dat het Duitse ding kon schaken. Al zal de rating niet hoger zijn geweest dan 1500...

Met de komst van Mephisto kreeg de schaakcomputerwereld een *boost*: Nederlandse programmeurs als Schröder en Morsch maakten de Mephisto-computers tot geduchte tegenstanders voor clubschakers. In de jaren 90 werden de computers beter en goedkoper, uitgezonderd de schitterende houten auto-response borden. In die tijd was ik student en had ik geen geld voor een opvolger van mijn trouwe Mephisto I. Hij had de geest gegeven nadat ik hem had uitgeleend... Gelukkig woonde ik destijds in een studentenhuus aan de Prinsengracht, vlakbij de Paleisstraat, waar het Max Euwe Centrum gevestigd was. Leo Diepstraten – nog een clubgenoot bij De Pion – zat met zijn neus in de boeken en leidde mensen rond om over Max Euwe te vertellen.

Ikzelf kwam niet verder dan een meter of vijf, want daar stond een aantal Mephisto-computers. Natuurlijk keek ik wel eens in de boeken, maar alleen als alle schaakcomputers in gebruik waren. Ik ontdekte daar hoeveel sterker de Mephisto-computers waren geworden. Veel sterker dan die allereerste van mij uit 1981, die de geest had gegeven nadat ik hem had uitgeleend... Ik wilde dus graag een nieuwe Mephisto.

In die tijd belde Michiel Geelen, hij had iets voor mij gezien in een winkeltje in de Haarlemmerstraat. In de vitrine lag een Mephisto Super Mondial II, inclusief College-module. Of hij die voor mij moest kopen, was de vraag. Natuurlijk moest hij die kopen, en wel meteen! Michiel heeft denk ik 50 gulden betaald en kwam meteen Mephisto laten zien. Daar was weer dat gevoel van opwinding dat ik ervaarde van mijn eerste Mephisto! Wie kon dat beter begrijpen dan Michiel zelf, die heer en meester was over zijn Commadore 64...

Enfin, ik had eindelijk weer mijn eigen Mephisto en hoefde dus niet meer de deur uit om tegen een goede schaakcomputer (rating ongeveer 1800) te spelen! Al be kroop mij wel een onbestemd gevoel, ik speelde met de duivel: het Duitse ding leek wel heel erg op die uit het Max Euwe Centrum...

De volgende dag ging ik toch even bij Leo Diepstraten in het Max Euwe Centrum langs. Nog voordat ik Leo zag wist ik: er mist een computer en die heb ik. Hij bevestigde inderdaad dat er een dag eerder een schaakcomputer was gestolen. "Dan denk ik dat ik die nu heb, Leo" zei ik.

Ik had wat uit te leggen, niet alleen aan Leo maar ook aan de politie, waar uiteraard aangifte van de diefstal was gedaan... Ik weet niet of de politie nog bij het donkere, stampvolle winkeltje is geweest waar de MEC-Mephisto werd gekocht, maar mijn verhaal was overtuigend genoeg om vast te stellen dat de schaakcomputer 'te goeder trouw' was gekocht en ik de rechtmatige eigenaar was. Wat een opluchting! Tot op de dag van vandaag speel ik partijtjes schaak op de Mephisto Super Mondial II (zie foto 1), met dank aan het Max Euwe Centrum!

Foto 1: de Super Mondial II met College-module uit het Max Euwe Centrum aan de Paleisstraat.

Enkele jaren later bezocht ik op 29 april mijn clubavond van DCG samen met Michiel Geelen. Nog voor de ronde startte, bood een clubgenoot – ik meen dat hij Pappot heette – een Mephisto II (zie foto 2) aan voor 25 gulden (!) Of er iemand misschien interesse had, anders zou hij het Duitse ding de volgende dag op de Vrijmarkt verkopen... Ik had dat geldbedrag niet bij me, maar weer was het Michiel die het geld voorschoot. Zo werd ik nog een keer eigenaar van een (unieke) Mephisto schaakcomputer, zoals ik die kreeg voor mijn vijftiende verjaardag! En ook op dat Duitse ding uit de jaren 80 van de vorige eeuw kan ik nog steeds spelen.

Foto 2: de eerste Mephisto met module II.

Ergens eind jaren 90 kocht ik nog een Mephisto, dit keer de Mephisto Miami, omdat het een kleintje is die werkt op batterijen, en een dergelijk schaakbeestje had ik nog niet in mijn bezit. Het moge duidelijk zijn: ik omring mij graag met spullen, en schaakspullen in het bijzonder.

Het is beter voor mij om niet te veel te neuzen op sites als Marktplaats. Maar suf surfgedrag brengt je overal op het internet; juist op plekken waar je eigenlijk niet wil komen, maar waar het Google-duiveltje je naar toe leidt om te kopen, kopen, kopen! De val die het Amerikaanse zoekmonster voor mij had gezet was CataWiki, een veilingssite voor verzamelaars, opgezet door jongens uit het Noorden van Nederland. Ik typ daar 'schaakcomputer' in en ben de klos: er verschijnt een Mephisto Modular op mijn scherm en die moet ik dus hebben: een zogenaamd auto-response schaakcomputer van Mephisto met module MMIV uit 1987! (zie foto 3). En zo geschiedde; ik ben in het bezit van mijn vierde Mephisto-schaakcomputer, en hoop dat het mijn laatste is. Maar die vier duiveltjes spelen spelletjes met mij!

Foto 3: de Mephisto Modular met module MMIV.

Leven en werken van Carlos Torre

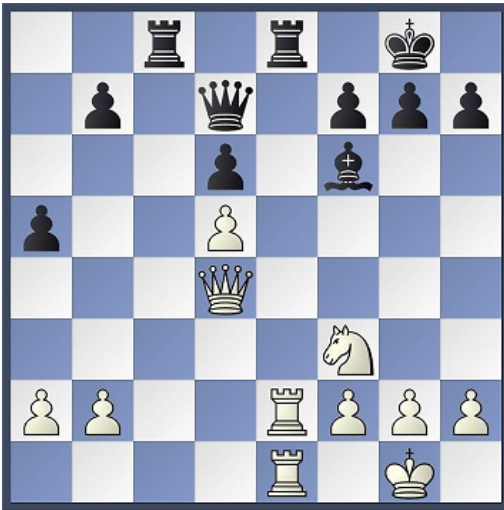
- door Dirk Goes -

Carlos Torre werd op 29 november 1904 geboren in het Mexicaanse Merida. In 1915 emigreerde hij met zijn familie naar New Orleans, waar zijn schaaktalent aan het licht kwam tijdens een bezoekje aan de plaatselijke schaakclub. Een van de die avond aanwezige leden, Edwin Ziegler Adams, toonde zich diep onder de indruk en wierp zich spontaan op als mentor/sponsor/coach.

Ergens in 1920 speelden Adams en Torre de volgende opmerkelijke partij:

Wit:	Edwin Ziegler Adams
Zwart:	Carlos Torre

Stelling na 17. .... Lxf6:

In deze stelling lijkt er niet zo veel aan de hand, maar schijn bedriegt.

18. Dg4!!

Een mokerslag!

18. .... Db5

Het enige veld. De dame kon niet geslagen worden vanwege mat op de onderste rij, en de toren op e8 moest gedekt blijven.

19. Dc4 Dd7; 20. Dc7

Pak me dan, als je kan!

20. .... Db5; 21. a4 Dxa4; 22. Te4 Db5; 23. Dxb7

En zwart gooide de handdoek in de ring omdat hij geen velden meer had om zijn dame veilig te parkeren.

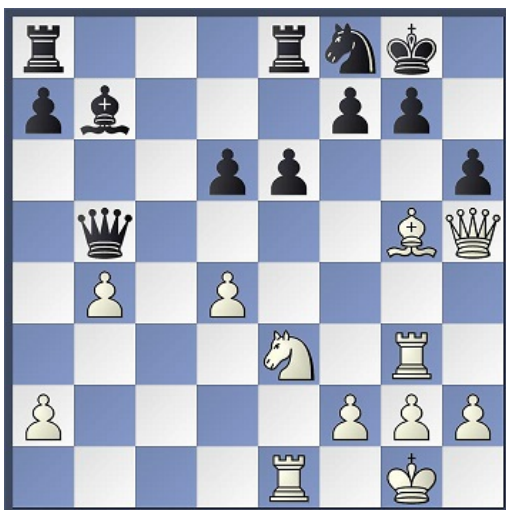
Zeer fraai allemaal, maar de meeste schaakhistorici trekken de authenticiteit van de partij in twijfel, en wel hierom. De eerste publicatie, met aantekeningen van Torre, was in *The American Chess Bulletin* van november 1925, vijf jaar na dato. Het feit dat zo'n briljante partij zo lang verborgen is geweest lijkt niet realistisch. Daar komt bij dat Adams een matig schaker was. Hoe groot is de kans dat hij het winnende 18. Dg4 daadwerkelijk heeft gezien en uitgevoerd? Er is ook wel gesuggereerd dat Torre zelf achter de witte stukken zat en de partij met verwisselde kleuren heeft gepubliceerd, uit dankbaarheid voor Adams' mentorschap.

In 1924 won Torre enkele toernooien in de Verenigde Staten, en in 1925 toerde hij door Europa. In Baden-Baden, het eerste grote Duitse toernooi na de Eerste Wereldoorlog, scoorde hij 10½ uit 20, met onder andere een soepel halfje tegen toernooiwinnaar Aljechin. Vervolgens door naar het Tsjechische Mariënbad, waar zijn score 10 uit 15 bedroeg, goed voor een met Marshall gedeelde derde plaats, achter toernooiwinnaars Nimzowitsch en Rubinstein.

Zijn grootste succes kwam tijdens het supersterk bezette toernooi van Moskou, waar hij met 12 uit 20 op een met Tartakower gedeelde vijfde plaats eindigde. In zijn partij tegen voormalig wereldkampioen Emanuel Lasker gebeurde er iets bijzonders:

Wit:	Carlos Torre
Zwart:	Emanuel Lasker

Stelling na 24. .... Dd5-b5:

25. Lf6!! Dxh5; 26. Txb7+ Kh8; 27. Txf7+ Kg8; 28. Tg7+

Dit mechanisme heet in het Duits een *Zwickmühle*, in het Nederlands ook wel een molentje genoemd. De zwarte koning moet elke keer verplicht naar h8, waarna wit de toren van g7 speelt en zo weer een nieuw schaakje oplaadt, hier en daar straffeloos wat materiaal ophalend. In ieder geval goed voor remise door herhaling van zetten, maar hier wint het.

28. .... Kh8; 29. Txb7+ Kg8; 30. Tg7+ Kh8; 31. Tg5+ Kh7; 32. Txb5 Kg6; 33. Th3 Kxf6; 34. Txb6+ Kg5; 35. Th3 Teb8; 36. Tg3+ Kf6; 37. Tf3+ Kg6; 38. a3 a5; 39. bxa5 Txa5; 40. Pc4 Td5 41. Tf4 Pd7; 42. Txe6+ Kg5; 43. g3; 1-0.

In 1926 openbaarden zich bij Torre psychische problemen, en wel dusdanig dat deze een voortzetting van zijn schaakcarrière in de weg stonden. In 1963 benoemde de FIDE hem op grond van zijn staat van dienst tot internationaal meester, en in 1977 tot grootmeester. Hij overleed op 19 maart 1978, maar zijn naam leeft voort in de theorie want de opening 1. d4 Pf6; 2. Pf3 e6; 3. Lg5 heet naar hem de *Torre attack*.

“Nein!”

- door Dirk Goes -

Hans Böhm deed in 1969 mee aan het Open Kampioenschap van Nederland te Dieren. In de laatste ronde speelde hij tegen de Duitser Schiffer en bood na een uurtje spelen in gelijke stelling remise aan. Daar had Schiffer wel oren naar, want bij remise zou hij vrijwel zeker op de tweede plaats eindigen, maar nog voor hij kon antwoorden greep mevrouw Schiffer in. Deze zat naast het bord van haar man en liet een kort “Nein” horen. Böhm was danig uit balans gebracht door het incident, bedierf zijn stelling en verloor de partij, waarop Schiffer zich afvroeg wie er nu eigenlijk gewonnen had, hij of zijn vrouw.

Door deze overwinning eindigde Schiffer met 7½ uit 10 op de tweede plaats achter winnaar Kavalek, die met 10 uit 10 een perfecte score wist neer te zetten.

Vrouwelijk denken

- door Kees Heijnis -

Een van de aardige clichés van het schaken is dat schaken een denksport is, en dat, omdat vrouwen niet kunnen denken, het schaken ook niks voor ze is. Nu, daar wil ik geen discussie over beginnen. Er zijn anderen, veel meer mans dan ik, die daar hun licht maar over moeten laten gaan. In de wereld van de emancipatie-ijveraars is het in elk geval een vast axioma dat mannen en vrouwen helemaal gelijk zijn, en dat alle mogelijke verschil slechts een kwestie is van opvoeding. Wat mij betreft wringt hier toch ergens het schoentje, maar opnieuw, daar wil ik verder geen discussie over beginnen. Ik leef alleen, en zij die met iemand van het andere geslacht samenleven (pas op met dat woord ‘geslacht!’) kunnen hier misschien wat meer en ook wel zinnigs over zeggen. Maar dat denken van vrouwen, daar wil ik toch wel even op terugkomen.

Een van de weinige tv-programma’s waar ik soms met ongeveinsde vrolijkheid en voldoening (nee, geen leed-vermaak!) naar kan kijken, is het bekende programma “Ik Vertrek!”. In december laatstleden keek ik naar een wel heel curieus verhaal. Meestal zijn het stoute emigranten die ergens een bouwval kopen van hun spaarcenten en afkooppremie, lieden ook die hoogst perfectionistisch zijn, en met de tong op hun schoenen na drie maanden keihard werken aan hun ‘bed and breakfast’ beginnen. En dan blijkt dat ze bijvoorbeeld niet kunnen koken, niet klantvriendelijk zijn, of dat er niemand komt. Geeft niet, dat is een van de aardige kanten van het programma. “Niet schieten is altijd mis”, zoals een vooraanstaand Nederlander, die het wel ver schopte in het buitenland, al zei.

In die aflevering van december ging het om de helft van een wat ouder stel, waarvan de man nu eens geen zin had zich zo uit te sloven, maar zijn jongere vrouw nu juist wel – en op haar manier wilde uitpakken. Nu was die man al bijna zeventig, dus wat mij betreft alle begrip. Maar die vrouw van halverwege vijftig liet zich niet van de wijs brengen door die wat afhoudende partner van haar. Zij kocht, tegen alle advies in van haar partner (een tandarts! – wat heeft die nu verstand van die dingen) en lieden die het weten kunnen, een ruïne in Frankrijk. Op de arduinen stop na was het hele huis verrot, maar het zag er zó dus wel romantisch uit. Onvervaard ging zij aan de slag, geholpen door een paar vriendinnen, die ook wel wat zagen in haar droom. Haar partner hield zich op gepaste afstand in Nederland, in zijn artspraktijk; met de computer is het makkelijk communiceren. Zoals Pontius Pilatus trok hij zijn handen ervan af, dat ‘businessplan’ van haar stond hem niets aan.

Hier openbaart zich dat verschil in denken. Het was die man ongetwijfeld een gruwel dat zij zomaar begon met kamers op te knappen, terwijl het dak van het huis nog zo lek was als een mandje. Overal op zolder stonden wasteiltjes om het hemelwater, dat door reten en spleten binnenkwam, op te vangen. Af en toe vergat ze wel eens een van die bakken te ledigen, wat dan kwam te staan op een fraaie nieuwe kring in het pas gewitte plafond van de kamer waar de gasten zouden komen logeren. Toch liet zij niet los, want zij volgde haar eigen logica. En deze

was blijkbaar niet zo gek, al moet je kennelijk toch wel iets van een vrouw hebben om daar op te komen. Zij zag bijvoorbeeld die kringen op het plafond, in de pas opgeknapte kamer, als een deel van de 'experience', waarbij zij kennelijk mikte op gasten die dat rommelige wel op prijs stellen. En ik moet eerlijk toegeven dat wat zij er, met inschakeling van de onvermijdelijke aannemer voor het speciale werk, uiteindelijk van had gemaakt, er helemaal niet zo gek uitzag op tv. Er kwamen zowaar ook al gasten op af, maar die deden er wel goed aan ten minste de eerste dag hun eigen boterhammen bij zich te hebben, want culinair liep het allemaal nog niet zo. Uit een kookboek had de gastvrouw een recept opgediept ("Ik ben niet zo'n kok!"), maar was daar zo in opgegaan dat er geen groente was. Maar de gasten vonden het geloof ik wel leuk. En als ze nu maar betaalden en geen beddengoed meepikten, kon hier toch van een succes van deze logica worden gesproken.

KNSB Ratinglijst per 1 november 2020

Op naam	1 nov. 2020	1 aug. 2020	1 mei 2020	1 febr. 2020	1 nov. 2019	1 aug. 2019
Aarten, Marjolein	1414	1414	1414	1410	1398	1398
Adamson, Rob	1258	1258	1258	1258	1258	1258
Balhuizen, Hans	1589	1589	1589	1607	1597	1597
Basyigit, Göksel	1681	1681	1681	1661	1652	1652
Berg, Bas van den	1580	1580	1580	1590	1594	1614
Berg, Henk van de	1392	1392	1392	1405	1373	1379
Berg, Jeroen van den	2003	2003	2003	2023	2049	2051
Berg, Jo van den	1344	1344	1344	1352	1351	1351
Berg, Steef van de	1316	1316	1316	1316	1312	1320
Blokker, Gre	802	802	802	802	802	802
Boellaard, George	1798	1798	1798	1810	1810	1810
Boer, Bart de	1693	1693	1693	1693	1692	1692
Bolhuis, Ridens	1880	1880	1880	1850	1864	1871
Bonoo, Iwan	1976	1976	1976	1972	1961	1957
Boon, Thijs	1451	1451	1451	1444	1416	1401
Brouwer, Reitze	1659	1659	1659	1659	1732	1732
Bruinsma, Hilbrand	1647	1647	1647	1651	1635	1635
Burgerhoff, Tycho	2069	2069	2069	2033	1945	-
Coolen, Marlo	1700	1700	1700	1719	1725	1700
Cramer, Adrienne	1530	1530	1530	1547	1539	1570
Cromsigt, Jeroen	1989	1989	1989	1990	1981	1982
Dekker, Erik	1792	1792	1792	1817	1822	1822
Dekker, Ichelle	1378	1393	1393	1447	1362	1362
Dekker, Jasper	1808	1834	1834	1831	1814	1846
Dreef, Bert	1561	1561	1561	1566	1535	1471
Duin, Roelf Jan	1512	1512	1512	1479	-	-
Eijk, Dick van der	1870	1870	1870	1931	1930	1937
Eisses, Job	1353	1353	1353	1353	1353	1353
Flikweert, Cees	1555	1555	1555	1555	1572	1572
Gerritsen, Andy	1813	1813	1813	1801	1801	1801
Goedhart, Gert-Jan	1873	1873	1873	1878	1878	1878
Goes, Dirk	1810	1810	1810	1802	1800	1800
Golbach, Floris	2104	2050	2050	2013	2021	1972
Groen in 't Wout, Partipan	1746	1746	1746	1758	1776	1754
Haastere, Rob van	1762	1762	1762	1762	1762	1762
Hall, Tony	1434	1434	1434	1434	1434	1434
Hattum, Karel van	1283	1283	1283	1282	1305	1286
Heer, Jan de	1556	1556	1556	1545	1573	1593
Heijnis, Kees	1439	1439	1439	1465	1485	1485
Helmer, Paul	1893	1893	1893	1863	1852	1852
Hendriks, Jord	1507	1507	1507	1507	1475	1475
Hersperger, Olivier	1787	1787	1787	1785	1805	1805
Heyden, Jan van der	1299	1299	1299	1288	1309	1318
Hillebrandt, Remco	1937	1937	1937	1946	1972	1966
Hoekstra, Erik	1714	1714	1714	1714	1714	1714
Hoeven, Gerben van der	2054	2013	2013	1979	1963	1976
Holweg, Sebastiaan	1697	1697	1697	1697	1697	1697
Hoorn, Casper	1797	1797	1797	1755	1723	1723
Hufener, Thomas	1889	1889	1889	1888	1849	1873

Op naam	1 nov. 2020	1 aug. 2020	1 mei 2020	1 febr. 2020	1 nov. 2019	1 aug. 2019
Jaarsveld, Jos	1307	1307	1307	1312	1314	1314
Jongh, Benno de	2016	2016	2016	2041	2004	1994
Kalma, Jildo	1828	1828	1828	1840	1853	1912
Kelch, Henk	1594	1594	1594	1594	1594	1594
Kersbergen, Ronald	1547	1547	1547	1547	1547	1547
Kingma, Nanne	1509	1509	1509	1517	1485	1485
Klein, Ron	1983	1983	1983	1954	1935	1930
Knoester, Klaas	1437	1437	1437	1438	1444	1444
Kooiker, Jos	1872	1872	1872	1870	1877	1877
Kooiman, Tobi	2066	2066	2066	2073	2082	2082
Kotmans, Rob	1861	1861	1861	1874	1838	1853
Laar, Bert van de	1606	1606	1606	1609	1597	1597
Littel, Leo	1904	1904	1904	1926	1809	1820
Loermans, Thijs	1521	1521	1521	1521	1531	1531
Looijen, Jan	1199	1199	1199	1193	1231	1219
Lubbers, Johan	2028	2028	2028	2028	2028	2028
Manuel, Peter	2040	2040	2040	2027	2028	2031
Marcus, André	1478	1478	1478	1492	1471	1471
Mercks, Marcella	873	873	873	878	839	840
Mercks, Ruud	1320	1320	1320	1320	1344	1344
Meuwissen, Marc	1810	1810	1810	1828	1835	1835
Mohnkern, Ansgar	2011	2011	2011	2029	2034	2015
Nieuwenbroek, Mark	1916	1916	1916	1914	1926	1926
Ozkoc, Serkan	1590	1590	1590	1568	-	-
Panhuysen, Vincent	1459	-	-	-	-	-
Pavoorde, Frank van de	1791	1791	1791	1824	1789	1790
Peereboom, Michiel	1602	1602	1602	1602	1602	1602
Pijlman, René	1911	1911	1911	1905	1907	1900
Pronk, Sven	2152	2109	2109	2108	2052	2082
Roos, Maarten	1443	1443	1443	1443	1401	1364
Sanders, Ralph	1380	1380	1380	1402	1426	1393
Scheermeijer, Paul	1947	1947	1947	1923	1930	1919
Scheermeijer, Rob	1875	1875	1875	1875	1875	1875
Schievels, Dick	1679	1679	1679	1679	1679	1679
Schoffelmeer, Frans	1916	1916	1916	1937	1985	1980
Schuur, Jan	1972	1972	1972	1973	1940	1940
Segers, Ron	1323	1323	1323	1339	1339	1339
Soeurt, Ric	1199	1199	1199	1193	1312	1324
Spanjersberg, Hans	1513	1513	1513	1541	1584	1593
Stepanian, Vahe	1407	1407	1407	1391	1363	1374
Streef, Jan Pieter	1615	1615	1615	1644	1653	1653
Strubin, Ivo	1614	1614	1614	1614	1614	1614
Tadrous, George	1375	1375	1375	1368	1357	1357
Thijssing, Rob	1553	1553	1553	1561	1556	1556
Tieleman, Wouter	1628	1628	1628	1628	1628	1628
Tulleken, Herbert	1519	1519	1519	1514	1522	1522
Tuijl, Eric van	1587	1587	1587	1587	1587	-
Tuyl, Wim van	1796	1796	1796	1785	1780	1780
Veenstra, Frits	1790	1790	1790	1799	1778	1778
Venema, Pieter	1513	1513	1513	1523	1566	1566
Visser, Tom	1747	1747	1747	1737	1735	1735

Op naam

	1 nov. 2020	1 aug. 2020	1 mei 2020	1 febr. 2020	1 nov. 2019	1 aug. 2019
Visser, Willem	1355	1355	1355	1355	1355	1355
Vlaming, Sjaak	1687	1687	1687	1679	1674	1674
Vries, Silvia de	1268	1268	1268	1268	1268	1268
Waal, Gijs de	1998	1998	1998	1987	-	-
Waersegers, Brent	1453	1428	1403	1369	-	-
Waersegers, Edward	1380	1380	1380	1317	1329	1347
Walraven, Arie van	1649	1649	1649	1658	1680	1680
Warmerdam, Jan	1214	1214	1214	1214	1214	1214
Wiel, Sander van de	1635	1635	1635	1652	1641	1641
Wilde, Jan de	1198	1198	1198	1198	1198	1198
Winsemius, Jan	1921	1921	1921	1898	1921	1927
Woestijne, Aldo van de	1956	1956	1956	1954	1954	1952
Wolgen, Remco	1693	1693	1693	1693	1693	1693
Yahia, Mustapha	1806	1806	1806	1857	1849	1852
Zwartjes, Maarten	1293	1293	1293	1293	1330	1330

Op sterkte

Pronk, Sven	2152	Goes, Dirk	1810	Balhuizen, Hans	1589
Golbach, Floris	2104	Meuwissen, Marc	1810	Tuijl, Eric van	1587
Burgerhoff, Tycho	2069	Dekker, Jasper	1808	Berg, Bas van den	1580
Kooiman, Tobi	2066	Yahia, Mustapha	1806	Dreef, Bert	1561
Hoeven, Gerben van der	2054	Boellaard, George	1798	Heer, Jan de	1556
Manuel, Peter	2040	Hoorn, Casper	1797	Flikweert, Cees	1555
Lubbers, Johan	2028	Tuyl, Wim van	1796	Thijssing, Rob	1553
Jongh, Benno de	2016	Dekker, Erik	1792	Kersbergen, Ronald	1547
Mohnkern, Ansgar	2011	Pavordt, Frank van de	1791	Cramer, Adrienne	1530
Berg, Jeroen van den	2003	Veenstra, Frits	1790	Loermans, Thijs	1521
Waal, Gijs de	1998	Hersperger, Olivier	1787	Tulleken, Herbert	1519
Cromsigt, Jeroen	1989	Haastere, Rob van	1762	Spanjersberg, Hans	1513
Klein, Ron	1983	Visser, Tom	1747	Venema, Pieter	1513
Bonoo, Iwan	1976	Groen in 't Wout, Partipan	1746	Duin, Roelf Jan	1512
Schuur, Jan	1972	Hoekstra, Erik	1714	Kingma, Nanne	1509
Woestijne, Aldo van de	1956	Coolen, Marlo	1700	Hendriks, Jord	1507
Scheermeijer, Paul	1947	Holweg, Sebastiaan	1697	Marcus, André	1478
Hillebrandt, Remco	1937	Boer, Bart de	1693	Panhuysen, Vincent	1459
Winsemius, Jan	1921	Wolgen, Remco	1693	Waersegers, Brent	1453
Nieuwenbroek, Mark	1916	Vlaming, Sjaak	1687	Boon, Thijs	1451
Schoffelmeer, Frans	1916	Basyigit, Göksel	1681	Roos, Maarten	1443
Pijlman, René	1911	Schievels, Dick	1679	Heijnis, Kees	1439
Littel, Leo	1904	Brouwer, Reitze	1659	Knoester, Klaas	1437
Helmer, Paul	1893	Walraven, Arie van	1649	Hall, Tony	1434
Hufener, Thomas	1889	Bruinsma, Hilbrand	1647	Aarten, Marjolein	1414
Bolhuis, Ridens	1880	Wiel, Sander van de	1635	Stepanian, Vahe	1407
Scheermeijer, Rob	1875	Tieleman, Wouter	1628	Berg, Henk van de	1392
Goedhart, Gert-Jan	1873	Streef, Jan Pieter	1615	Sanders, Ralph	1380
Kooiker, Jos	1872	Strubin, Ivo	1614	Waersegers, Edward	1380
Eijk, Dick van der	1870	Laar, Bert van de	1606	Dekker, Ichelle	1378
Kotmans, Rob	1861	Peereboom, Michiel	1602	Tadrous, George	1375
Kalma, Jildo	1828	Kelch, Henk	1594	Visser, Willem	1355
Gerritsen, Andy	1813	Ozkoc, Serkan	1590	Eisses, Job	1353

Berg, Jo van den	1344	Zwartjes, Maarten	1293	Soeurt, Ric	1199
Segers, Ron	1323	Hattum, Karel van	1283	Wilde, Jan de	1198
Mercks, Ruud	1320	Vries, Silvia de	1268	Mercks, Marcella	873
Berg, Steef van de	1316	Adamson, Rob	1258	Blokker, Gre	802
Jaarsveld, Jos	1307	Warmerdam, Jan	1214		
Heyden, Jan van der	1299	Looijen, Jan	1199		

FIDE Ratinglijst per 1 januari 2021

Op naam

Aarten, Marjolein	1450	Hillebrandt, Remco	1959	Peereboom, Michiel	1731
Berg, Jeroen van den	1992	Hoeven, Gerben v.d.	2007	Pijlman, René	1899
Bolhuis, Ridens	1905	Hufener, Thomas	1906	Pronk, Sven	2107
Bonoo, Iwan	1911	Jongh, Benno de	1955	Scheermeijer, Paul	2037
Boon, Thijs	1321	Kalma, Jildo	1826	Scheermeijer, Rob	1879
Coolen, Marlo	1771	Klein, Ron	2021	Schoffelmeer, Frans	2025
Cramer, Adrienne	1522	Knoester, Klaas	1582	Schuur, Jan	1947
Cromsigt, Jeroen	1902	Kooiman, Tobi	2069	Spanjersberg, Hans	1599
Dekker, Ichelle	1441	Kotmans, Rob	2027	Tieleman, Wouter	1760
Dekker, Jasper	1825	Laar, Bert van de	1626	Tuyl, Wim van	1876
Dreef, Bert	1514	Littel, Leo	1878	Veenstra, Frits	1866
Eijk, Dick van der	1937	Lubbers, Johan	2044	Vlaming, Sjaak	1663
Goes, Dirk	1850	Manuel, Peter	2049	Walraven, Arie van	1680
Golbach, Floris	2057	Meuwissen, Marc	1860	Winsemius, Jan	1897
Gr. in 't Wout, Partipan	1637	Mohnkern, Ansgar	1975	Woestijne, Aldo van de	2006
Hattum, Karel van	1344	Panhuysen, Vincent	1459		
Hersperger, Olivier	1798	Pavoorde, Frank van de	1794		

Op sterkte

Pronk, Sven	2107	Bonoo, Iwan	1911	Tieleman, Wouter	1760
Kooiman, Tobi	2069	Hufener, Thomas	1906	Peereboom, Michiel	1731
Golbach, Floris	2057	Bolhuis, Ridens	1905	Walraven, Arie van	1680
Manuel, Peter	2049	Cromsigt, Jeroen	1902	Vlaming, Sjaak	1663
Lubbers, Johan	2044	Pijlman, René	1899	Gr. in 't Wout, Partipan	1637
Scheermeijer, Paul	2037	Winsemius, Jan	1897	Laar, Bert van de	1626
Kotmans, Rob	2027	Scheermeijer, Rob	1879	Spanjersberg, Hans	1599
Schoffelmeer, Frans	2025	Littel, Leo	1878	Knoester, Klaas	1582
Klein, Ron	2021	Tuyl, Wim van	1876	Cramer, Adrienne	1522
Hoeven, Gerben v.d.	2007	Veenstra, Frits	1866	Dreef, Bert	1514
Woestijne, Aldo van de	2006	Meuwissen, Marc	1860	Panhuysen, Vincent	1459
Berg, Jeroen van den	1992	Goes, Dirk	1850	Aarten, Marjolein	1450
Mohnkern, Ansgar	1975	Kalma, Jildo	1826	Dekker, Ichelle	1441
Hillebrandt, Remco	1959	Dekker, Jasper	1825	Hattum, Karel van	1344
Jongh, Benno de	1955	Hersperger, Olivier	1798	Boon, Thijs	1321
Schuur, Jan	1947	Pavoorde, Frank van de	1794		
Eijk, Dick van der	1937	Coolen, Marlo	1771		

Mededelingen van de SGA

Bericht van 16 december 2020

De eerder aangekondigde competitie is vanwege verschillende gradaties van lockdown door de coronapandemie tot nader bericht uitgesteld. Het SGA-bestuur vindt om praktische redenen dat uiterlijk medio januari een knoop moet worden doorgemaakt of deze noodcompetitie in de periode februari-juni 2021 nog gespeeld kan worden.

Het kabinet heeft een persconferentie aangekondigd op dinsdag 12 januari 2021, waarin mededelingen zullen worden gedaan over het vervolg op de huidige strenge lockdown, die tot 19 januari 2021 duurt. Het SGA-bestuur zal binnen een week na de persconferentie van 12 januari 2021 een besluit nemen over de SGA-noodcompetitie in seizoen 2020/2021 en de clubs hierover informeren.

René Pijlman, voorzitter SGA

Bericht van 14 januari 2021

Op 12 januari kondigde het kabinet aan dat de huidige lockdown tot zeker 9 februari wordt verlengd. Het lijkt onrealistisch te verwachten dat in de weken daarna de maatregelen zodanig worden versoepeld dat schaken in competitieverband weer mogelijk wordt. Het SGA- bestuur heeft dan ook besloten de eerder aangekondigde noodcompetitie geen doorgang te laten vinden.

Harry Boom, wedstrijdleider SGA

D4 splitst de schakers in positionele schuivers en risicozoekende tegenaanvallers

- door Casper Hoorn -

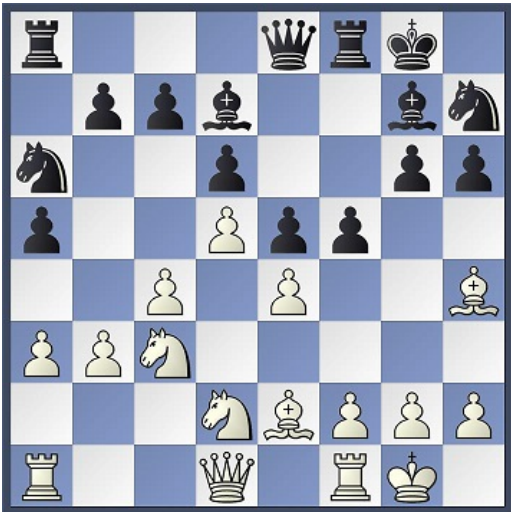
Als er ooit een selectiemiddel zou moeten komen over wat voor een type schaker je bent, dan zou je als witspeler makkelijk het verschil tussen e4 en d4 kunnen analyseren; e4 is voor een aanvallende schaker die houdt van tactische stellingen, terwijl d4 voor de positionele schaker is die de agressie voorlopig nog uitstelt. Voor de zwartspeler is dit onderscheid wat lastiger te maken. Toch wil ik in dit stuk betogen dat als je d4 speelt je direct een onderscheid maakt tussen aanvallende tegenaanvallers en positionele schakers die een net iets mindere stelling accepteren. In mijn zoektocht naar een degelijke positionele en tegenaanvallende opening kom ik tot de conclusie dat degelijk positioneel spel maar lastig te verenigen valt met een tegenaanvallende opening, waarbij je als zwartspeler tegen e4 goed kunt beargumenteren dat bijvoorbeeld het Siciliaans (met vele solide subvarianten als de versnelde draak, de Taimanov, de Svesjnikov en de Najdorf) een degelijk positieospel prima te verenigen valt met een tegenaanval. Opvallend is dat dit er tegen d4 niet lijkt te zijn. Ik wil jullie meenemen in mijn queeste naar een mogelijke combinatie van degelijk positieospel met overtuigende tegenaanvallende mogelijkheden. Ik wil met jullie de opbrengst van mijn zoektocht delen, omdat er in mijn optiek vele schakers zijn die op zoek zijn naar een goed antwoord op d4 en misschien wel veronderstellen dat een combinatie met tegenaanvalskansen in combinatie met degelijk positieospel net als tegen e4 mogelijk is.

Konings-Indisch

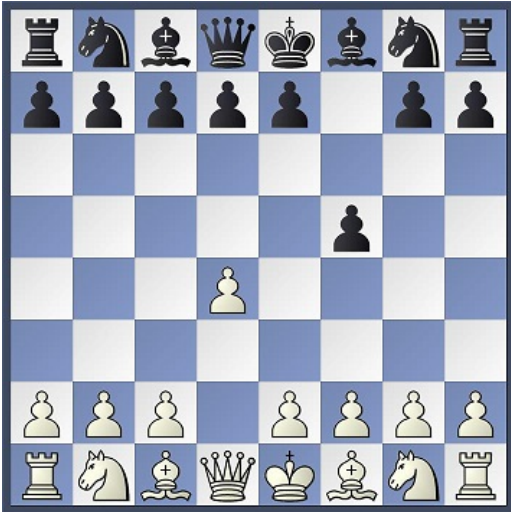
Mijn eerste liefde als antwoord tegen d4 was het Konings-Indisch. Het moet gezegd dat er zoveel fantastische Fischer-, Kasparov- en Nakamura-partijen zijn, die zo mooi zijn dat je als clubschaker al gauw de neiging hebt om dit zelf ook te willen spelen. Het doel van het Konings-Indisch is meestal om een verpletterende koningsaanval te lanceren. Het begin ziet er ongeveer als volgt uit:

De pionnenstorm op de koningsvleugel is vaak zo gevaarlijk omdat het centrum gesloten is door de d- en e-pionnen, waardoor zwart redelijk makkelijk de pionnen naar voren kan schuiven zonder het risico te lopen op een snelle tegenaanval. Wikipedia geeft snel inzicht in het probleem van deze opening: er zijn 42 varianten. Ik weet als zwartspeler dat er ten minste 10 veel gespeelde en respectabele varianten zijn in het Konings-Indisch. Meestal gaan deze openingen over een snelle aanval op de c-lijn zodat wit eerder is met het penetreren op de zevende rij, wat een probleem is voor zwart omdat f5 al gespeeld is. Daarnaast zijn er vele varianten die maken dat een koningsaanval lastig is uit te voeren (bijvoorbeeld snel h3 spelen, of de Sämisch-variant). Aangezien het plan van zwart redelijk voorspelbaar is, blijken er vele goede alternatieven te zijn die maken dat de zet f5 te laat, te voorspelbaar of positioneel slecht blijkt te zijn. Romantische schakers, die altijd wel kunnen improviseren en van scherp aanvalsspel houden, zoals onze voorzitter, kunnen een heel leven lang teren op het Konings-Indisch, maar dan behoor je tot de risiconemende tegenaanvallers. Positioneel en degelijk valt de opening niet direct te noemen, zelfs met goede openingskennis is de opening een lastig te temmen beest.

Een tijd lang heb ik net als Thomas Hufener het Konings-Indisch uitgesteld door eerst g6 te spelen, waardoor je het aantal varianten dat wit kan spelen kunt verminderen (in combinatie met d6 en soms c6). Hiermee krijg je een iets meer positionele variant, waarbij je soms zelfs niet f5 speelt, maar door bijvoorbeeld a6 en b5 ineens op de damevleugel tegenspel weet te creëren. Veel oplettende spelers zullen na 1. d4 g6 echter simpelweg 2. e4 spelen, en dan speel je opeens de moderne verdediging. Niet iedereen heeft voldoende zenuwen om dit riskante spel aan te durven. Je kunt ook een aantal interessante varianten krijgen waarbij je bijvoorbeeld 1. d4 g6; 2. c4 Lg7; 3. e4 Pc6 speelt.

Het Hollands

Het Hollands wordt soms het versnelde Konings-Indisch genoemd omdat je f7-f5 al op de eerste zet speelt en daarnaast dezelfde pionnenstorm op de koningsvleugel wil spelen.

Het Hollands wordt gespeeld in de Leningrad, de klassieke variant en de Stonewall. Een typische klassiek Hollandse stelling ziet er als volgt uit:

De basisgedachte is om e5 te kunnen spelen en een koningsaanval te lanceren. Gezien de solide stelling van wit is dat niet eenvoudig. Het tegenspel van wit is gefocust op het spelen van e4. Als e4 kan worden gespeeld, is dat positioneel een grote winst. Zwart probeert dit zo lang mogelijk te voorkomen door er zelf een paard op te plaatsen. Wit is meestal snel genoeg om de aanval tegen te houden. Soms blijft er dan wel een morsige stelling over waarbij de witkansen vaak iets groter zijn omdat de koningstelling van zwart luchtig te noemen valt.

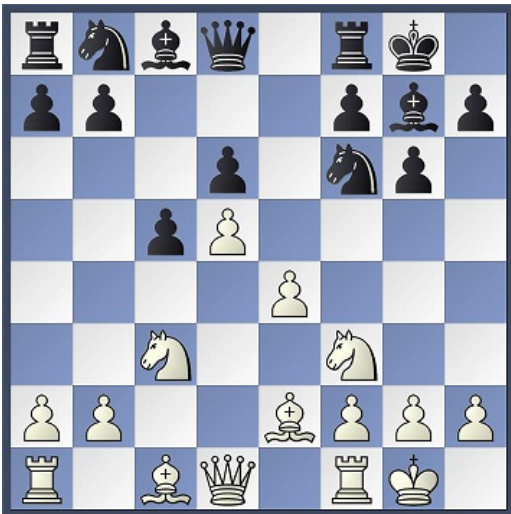
Het grote nadeel van het Hollands zijn de grote hoeveelheden anti-Hollandse systemen. Bij een chessbase-dvd over de Leningrader variant bleek er net zo'n lange dvd te zijn die alleen ging over alle anti-Hollandse systemen. In de regel gaan deze systemen vaak over het snel spelen van e4 direct als gambiet, of voorbereid via Pc3. Daarnaast blijkt wit positioneel erg goed te staan door meer ruimte en de juiste positie van de stukken. Vaak gokt zwart op een beslissende aanval, maar blijkt dit niet altijd te werken. Typisch aanvallende schakers als Rob Kotmans zijn in hun element bij deze opening, maar het moet gezegd dat Rob's stellingen op vele momenten morsig en onduidelijk zijn. Goed rekenwerk komt dan bovendrijven, gedegen en positioneel is dat verre van.

De Ben-Oni

Een andere fraaie manier om tegenaanvallend d4 te beantwoorden is via c5, in de regel voorbereid met Pf6.

De Ben-Oni is als het spelen met vuur: als het misgaat, gaat het vreselijk mis. Als het goed gaat, dan komt dat in de regel omdat de stelling in brand staat en er zoveel gebeurt dat een tactische zet de partij beslist.

De kern van de Ben-Oni-stelling is de zwakke d6-pion in combinatie met een pionnenminderheid op de koningsvleugel. Gemiddeld zal wit zo snel mogelijk f4 en e4 willen spelen om zijn pionnenmeerderheid op de koningsvleugel te benutten. Daarnaast zijn er vele manieren om de druk op d6 te vergroten. Zwart zal in de regel tegenspel proberen te krijgen door de pionnenmeerderheid op de damevleugel te benutten, alleen door actief en tactisch spel weet zwart wit in haar greep te krijgen. Volgens Rustam Kasimdzhanov is de Ben-Oni goed speelbaar als wit 3. Pf3 speelt (na 1. d4 en 2. c4), bijvoorbeeld doordat zwart de keuze voor de Ben-Oni uitstelt door Pf6, e6 en dan

pas c5 speelt. Hiermee kan wit minder snel f4 spelen. Iedereen die wel eens de Ben-Oni speelt, weet dat je moet houden van risiconemen. Pionnen en ander materiaal offeren hoort hier regelmatig bij.

Een alternatief dat ik een tijdje hebt uitgetoetst is de Tsjechische Ben-Oni.

Hoewel de opening er wel erg passief uitziet, geeft het interessant spel omdat het telkens de vraag is wie als eerste het spel kan openbreken met een pionzet. In de regel kan dat alleen maar met b4 of f4 (wit) en met f5 en b5 (zwart). Dit moet echter eerst worden voorbereid. Wanneer het goed is om te doen is onderwerp van debat, en tijdens een partij niet zo eenvoudig te duiden. Als het spel is opengebroken ontstaat er regelmatig chaos die van tevoren lastig te voorspellen blijkt. Daarnaast zijn aparte paardmanoeuvres en h-pionnen die gaan lopen heel normaal, je moet ervan houden. Ideaal voor een snelschaker, pittige opening voor klassieke partijen omdat wit positioneel direct veel beter staat.

Nimzo-Indisch en Dame-Indisch

Een opening die een degelijke reputatie heeft, is het Nimzo-Indisch. Het is een opening waarmee je je zwartveldige loper vaak opgeeft voor het paard op c3. Soms creëert dit een dubbelpion, soms niet (bijvoorbeeld bij Dc2). Het fraaie aan het Nimzo-Indisch is dat het flexibel is. Zwart kan actief spel creëren met d5, c5, e5 en f5. Afhankelijk van je stijl en stelling kun je meer positioneel of meer aanvallend spelen. De basispositie biedt veel mogelijkheden. Een koningsaanval is mogelijk, maar net zo goed een aanval over de c-lijn. Wit kan echter via de eerste zetten bepalen of hij in een vechstelling wil belanden of in een positionele stelling. Dus als zwart voor de winst wil spelen, is dat soms lastig omdat wit kan bepalen hoe het spel wordt vervolgd. Bijvoorbeeld bij 1. d4 Pf6; 2. c4 e6;

3. Pc3 Lb4; 4. Dc2 of 4. e3 kom je vaak in rustiger vaarwater terecht. Daarnaast kan zwart heel vaak niet de Nimzo spelen. Immers, als de witspeler de zet 3. Pf3 speelt, dan werkt Lb4 niet meer. Als je dat wel speelt, heet het het Bogo-Indisch. Dat is een speelbare variant, maar dit spel heeft vaak een ander karakter. Een andere optie is om het Dame-Indisch te spelen, waarbij je 1. .... Pf6, 2. .... e6 en 3. .... b6 speelt (waarbij de loper naar b7 of a6 gaat). Het Dame-Indisch heeft iets minder varianten dan het Nimzo-Indisch en leidt vaak tot een complex middenspel. In de regel is er sprake van uitgestelde agressie. Echte tegenaanvallende openingen zijn het Nimzo-Indisch en het Dame-Indisch niet, behalve als wit dat echt wil.

Slavische verdediging

Als er iets solide zou moeten zijn, dan is het wel 1. d4 d5. Dit leidt immers vaak tot symmetrische structuren waarbij je wacht op het goede moment om met een pion het spel open te breken. Het Slavisch kan een woeste partij worden als beide spelers dat willen. Zo kan zwart bijvoorbeeld vasthouden aan de geslagen c4-pion en er een beestachtige Botwinnik-variant van maken, of wit besluit niet te rokeren en snel g4 te spelen, zoals Floris Golbach dat probeert te doen.

Het grote punt, net als bij het Nimzo-Indisch en het Dame-Indisch, is dat als wit dat wil het spel al gauw het karakter krijgt van een rustige schuifpartij. Als wit bijvoorbeeld ruilt op d5, dan blijft er vaak maar weinig spel over.

De avontuurlijke zwartspeler kan natuurlijk, naar goed SVAW-gebruik, overgaan op het Albin-gambiet, maar gedegen en met een solide basis kunnen we dat niet noemen.

Verrassing als oplossing?

Je kunt proberen de tegenstelling tussen een tegenaanval lanceren of positioneel schaken te omzeilen door de d4-schaker te verrassen. Mensen die mij kennen, weten dat ik inmiddels een breed arsenaal aan obscure openingen heb gespeeld om mijn tegenstander te verrassen, om in ieder geval net iets meer te weten dan mijn tegenstander. Helaas blijkt het regelmatig zo te zijn dat, als wit weet wat hij doet of een toch ook wel speelbare maar weinig voorkomende variant speelt, meestal je kans op een verrassing al gauw weg is en zelfs leidt tot catastrofes.

Zo heb je bijvoorbeeld de Engelse opening met 1. d4 b6 of 1. d4 e6; 2. c4 b6. Een standaardstelling is de volgende:

De druk op e4 wordt flink opgevoerd. Soms leidt dit tot een briljante tegenaanval, maar regelmatig is je aanval opeens tot stilstand gekomen en merk je dat je stelling wat luchtig is geworden.

Een andere speelbare verrassing is de tweepaardentango. Een idiote beginstelling ontstaat al na 2 zetten:

Veel mensen denken dat je niet weet wat je doet en spelen automatisch d5, maar dan ontstaat er vaak veel ruimte tussen de linies. Mensen zonder kennis hebben moeite hier een goed antwoord op te vinden, maar velen kennen het idee en hebben een prima antwoord gevonden.

Mijn illusie om anderen te verrassen met deze openingen is inmiddels wat kleiner geworden na dit stuk.

Conclusie

Wat te spelen tegen d4? De belangrijkste conclusie is vooral de vraag 'Wat voor een speler ben jij?' Je moet kleur bekennen, blijkt uit mijn zoektocht. Een degelijke positionele opening willen combineren met serieus tegenspel blijkt lastig te zijn. De vraag is: wil je risico nemen of wil je het van wit laten afhangen of er voldoende strijd ontstaat?

Een kleine voetnoot: er is niet echt plaats voor veel nuance voor specifieke varianten of die ene opening waarbij iets anders geldt. Het is dus vooral gebaseerd op mijn beperkte ervaring en kennis. Ik heb me vooral gefocust op 1. d4; 2. c4. De wereld ziet er natuurlijk anders uit als mensen uit Londen komen, Colle of Zukertort heten, maar dat is logisch.

Max Euwe Centrum al 34 jaar een begrip!

Eind 2020 bestond het Max Euwe Centrum (MEC) 34 jaar. Begonnen in de Paleisstraat, maar sinds oktober 1991 op het Max Euweplein, op de eerste verdieping boven het bekendste buitenschaakspel van Nederland.

Het MEC is opgericht ter nagedachtenis aan Max Euwe, de enige Nederlandse wereldkampioen schaken (1935-1937). Er is een permanente tentoonstelling over Euwe, er zijn wisseltentoonstellingen en er is een grote bibliotheek met meer dan 10.000 titels.

In het MEC kun je leuk en interessant beeldmateriaal over schaken bekijken, je kunt er leren schaken op de computer, er zijn leuke schaakpuzzels om op te lossen, kun je snuffelen in de duizenden boeken, ook zijn er tweedehands boeken te koop, maar natuurlijk kun je er ook een potje schaken. Voor de jeugd zijn er museumquizen, speciale leerzame en ludieke spelletjes, schaaktekeningen en videoclips.

Met enige regelmaat organiseren we schaaktrainingen, lezingen, boekenmarkten, filmmiddagen en elke zomer een groot Schaakfestival, buiten op het Max Euweplein. Ook geven we vier keer per jaar een nieuwsbrief uit (twee papieren en twee digitale). Op onze website, een *must* voor elke schaakliefhebber, staat nog veel meer over onze activiteiten en over Euwe.

Interessant voor jong en oud, en de toegang is gratis!

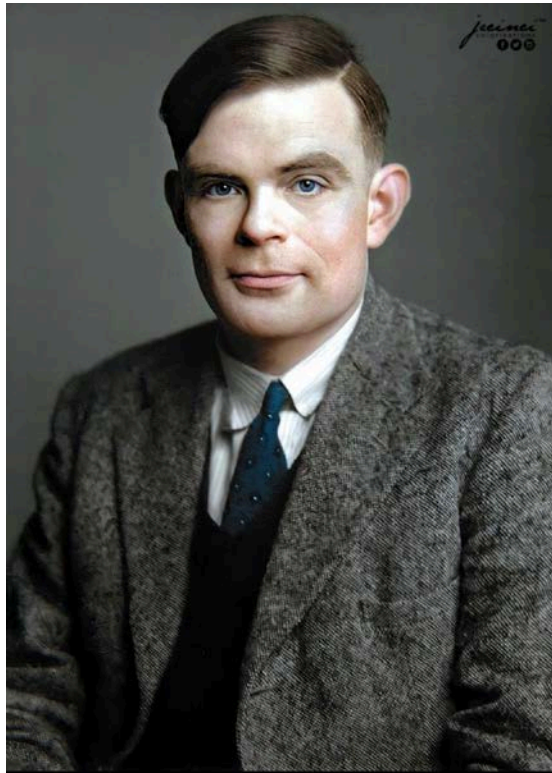
Het MEC is dinsdag tot en met vrijdag en op de eerste zaterdag van de maand geopend van 12.00 tot 16.00 uur.

Max Euwe Centrum
Max Euweplein 30a
1017 MB Amsterdam

020-6257017
euwemec@xs4all.nl
www.maxeuwe.nl

Alan Turing – een enigmatisch genie

– door Herbert Tulleken –

Tja, wat moet je dan als schaakdetective Dirk ‘Maximus’ Goes je nogal dwingend opdraagt om weer eens kopij aan te leveren? Wat betreft het onderwerp kreeg ik wel vrijheid, hoewel zijn voorkeur voor de bespreking van één mijner en zijner helden evident was.

De keuze viel dus op wiskundige Alan Turing (1912-1954), die vooral bekend is als kraker van de Duitse Enigma cryptocodeermachine gedurende de Tweede Wereldoorlog, doch in velerlei opzicht zelf een enigma (Grieks voor raadsel) was.

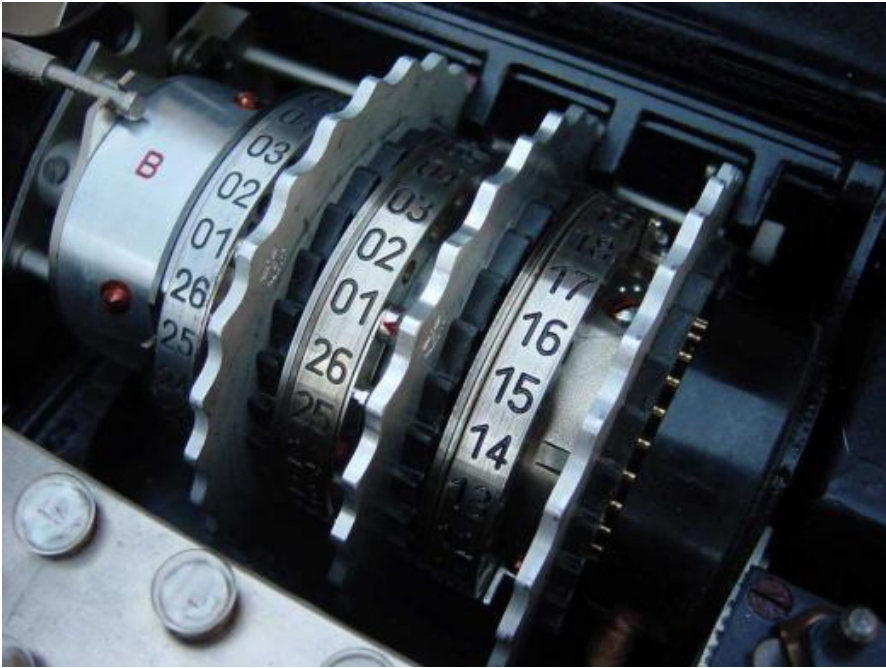
In het navolgende wordt vooral Turing’s leven vanaf 1939 besproken, startend in Bletchley Park, het hoofdkwartier van de Britse geheime dienst MI6, ten noorden van Londen.

Hier slechts een paar woorden over de jonge Alan: eenzaam, stotteraar, excentriek, te slim voor zijn leeftijd (wizz kid), gepest op kostschool (sissy boy) en als grootste hobby het oplossen van lastige puzzles (cryptoraadsels, schaakproblemen, etc). Jongvolwassen reeds een wiskundig genie, met vele belangrijke publicaties op zijn naam op het gebied van onder meer groepentheorie en Riemann’s Zeta-functie.

The Enigma Machine

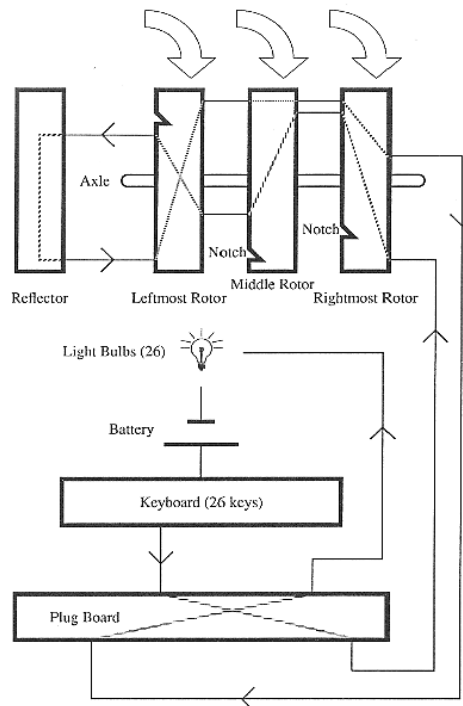
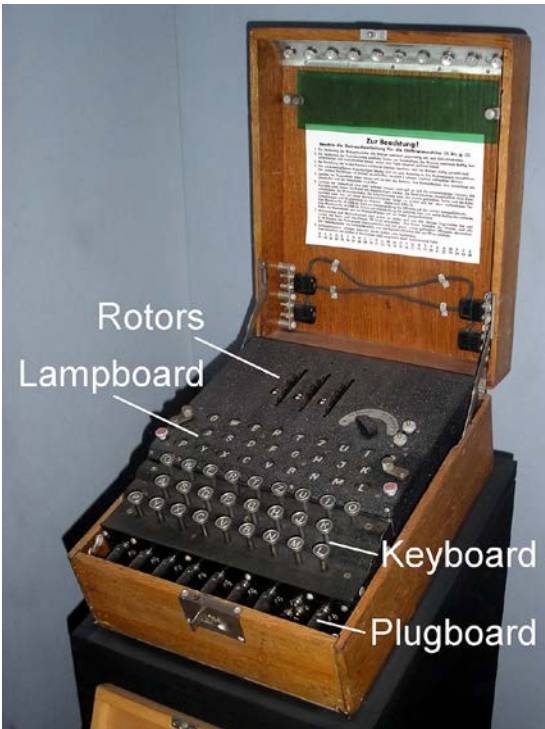
De eerste civiele prototypen van dit elektromechanisch codeersysteem werden reeds begin twintiger jaren gefabriceerd door Chiffriermachines AG. Latere militaire versies hadden drie rotors met elk daarop 26 elektrische contacten, die de evenzovele hoofdletters van het alfabet door elkaar konden husselen, afhankelijk van de gekozen instelling op elk van de rotors. De afbeelding toont de zogenaamde reflector (met de letter B) aan de linkerzijde, met daarnaast de drie distributierotors (waarbij hier de rotorcode 02-02-16 is gekozen). De 26 contactpunten, voor elke alfabetletter, zijn op de rechter rotor duidelijk zichtbaar.

Hoe werkt dat nou? Mathematisch gesproken wil je een “permutatie” p toepassen op de verzameling $\{A, B, C, \dots, Z\}$. Hierbij is p een afbeelding, die elke letter precies aan één unieke andere letter koppelt, bijvoorbeeld $p(D)=G$, $p(I)=O$, $p(R)=E$, $p(K)=S$ enzovoorts. Het woordje DIRK codeert dan in dit malle voorbeeld tot GOES. De decodering is eenvoudig, mits men dezelfde sleutel p gebruikt bij een identieke machine (reciprociteit, ofwel $p^{-1}=p$, dus als bijvoorbeeld $p(D)=G$ dan ook $p(G)=D$). Bij een afwijkende sleutel verschijnt een fout terugvertaald bericht, bijvoorbeeld SHIT.

Maar hoe was dit permutatieproces in de Enigma geïmplementeerd? In de linker afbeelding zien we een 3-rotor Wehrmacht Enigma [uit het Imperial War Museum, Londen] en rechts het logische elektrische schema [McCurdy School, 2007].

Het belangrijkste deel van het toestel bestaat uit een toetsenbord, een stekkerbord, de eerdergenoemde reflector plus de drie draaiende rotors (voorzien van een stappenmechanisme) en een paneel met lampjes. Het indrukken van een toets wordt via het elektromechanisch circuit vertaald in een oplichtend lampje, dat de gecijferde letter toont. Maar hoe gaat dat dan precies?

Als bijvoorbeeld de D-toets en daarmee een wisselschakelaar wordt ingedrukt, vloeit de stroom vanaf de batterij naar het stekkerbord. Dit stekkerbord maakt het mogelijk (desgewenst) de bedrading tussen toetsenbord en de doorkoppeling naar de rechter rotor te wijzigen, met maximaal 13 kabeltjes. Zou bijvoorbeeld dat de letter D met een kabel zijn doorgeleid naar de letter X op het stekkerbord, dan gaat de stroom vervolgens van de uitgaande contactbus op het stekkerbord naar de drie stapsgewijs ingestelde rotors. Die laatste gecijferen de letter X via hun interne bedrading, om vervolgens weer door de reflector via een andere weg geretourneerd te worden door dezelfde drie rotors, en dan terug naar het stekkerbord. Stel nu dat de stroom op het stekkerbord arriveert bij letter S, maar dat een kabeltje is gelegd tussen S en G, dan gaat de stroom verder naar de *niet ingedrukte* toets G waardoor de gloeilamp G gaat branden. De D wordt dus gecijferd als G.

Overigens, bij het indrukken van de G-toets legt de stroom dezelfde weg af in omgekeerde richting en laat dus het D-lampje branden. Dit is de voor Enigma typerende omkeerbare versleuteling. Merk op dat een letter daarom altijd met een andere letter moest worden gekoppeld, dit om kortsluiting te voorkomen.

Het aantal mogelijkheden dat de Enigma toeliet is verbijsterend: 3×10^{14} . Dit werd mede mogelijk doordat de rechter rotor één positie doorklikte na iedere toetsaanslag, de middelste rotor één positie doorklikte na 26 toetsaanslagen en de linker rotor tenslotte één positie doorklikte na 26^2 toetsaanslagen. Merk op dat dus twee opeenvolgende aanslagen van dezelfde letter een ander resultaat opleverde. Om dit ongelooflijke aantal “permutaties” in perspectief te plaatsen: er zijn ongeveer 10^{43} legale schaakposities en ongeveer 10^{80} atomen in het waarneembare universum. Zonder overlopers en spionnen, die de geallieerden belangrijke informatie over de werking van de Enigma bezorgden, was het vermoedelijk onmogelijk geweest om de code te kraken. Maar omdat ze die geheime informatie slim toepasten, hoefden de cryptanalytici tegen het einde van de oorlog dagelijks ‘slechts’ ongeveer 10^{23} (preciezer: 107.458.687.327.250.619.360.000) mogelijke combinaties te beschouwen. Dat deden ze met een elektromechanische ‘computer’, die systematisch alle standen van de drie rotors doorliep, aangedreven door stappenmotoren. Die computer was ontworpen door Turing zelf, die hij liefkozend ‘Christopher’ noemde, naar de jongen waarmee hij op kostschool (meer dan) bevriend was geraakt.

Aanvankelijk bleek de machine niet in staat om ook maar één code te breken. Het doel was echter dit steeds binnen het bestek van een dag te realiseren, omdat de Duitsers voor iedere dag een andere sleutel voorschreven, aan de hand van een vooraf gedistribueerde lijst (sommigen onder ons kunnen zich nog de TAN-codes van de Postbank herinneren, zo ongeveer). Het leek dus onbegonnen werk. Doch essentieel bleek de toevallige *Aha Erlebnis* van Turing dat alle berichten eindigden met de tekst ‘HeilHitler’, hetgeen een kapitale blunder van de gezagsgetrouwe Duitsers was. Deze sequentie met zes unieke letters maakte het namelijk mogelijk om de vertaalsleutel van de dag relatief snel te vinden met *smart brute force*. Na *plug board linkage* en vertaling van een bevel of ander bericht konden onder meer de doelen en coördinaten van Duitse duikboten worden afgeleid, waarmee deze vernietigd konden worden voordat ze koopvaardij- en militaire vloten konden doen zinken. Natuurlijk moest dat bijzonder behoedzaam en selectief gebeuren, de vijand moest niet in de gaten krijgen dat de Enigma-codes waren gekraakt! Opnieuw speelde Turing hierin een cruciale rol door de geheime dienst MI6 c.q. defensie ervan te overtuigen dat iedere keer middels statistische analyse een afweging moest worden gemaakt of de winst van een interventie opwoog tegen het risico van ontdekking. Zo kon ook de beste keuze voor de invasie (Normandië) worden bepaald, omdat er inzicht was in de Duitse troepenbewegingen aan de diverse fronten. Al met al hebben de activiteiten van Bletchley Park naar schatting een miljoen slachtoffers bespaard, omdat het beloop van de oorlog met minstens twee jaren werd bekort. Sommige historici gaan zelfs zover dat het kraken van de Enigma-code de Duitsers de overwinning heeft gekost.

The Turing Machine and the Imitation Game

Turing en zijn medewerkers kregen na de oorlog echter geen heldenstatus, want alles moest vernietigd worden of strikt geheim blijven. Hij werd benoemd tot hoogleraar wiskunde in Cambridge en richtte zich op verschillende onderwerpen uit de zuivere wiskunde, maar vooral op wat we nu informatica noemen. De *Turing Machine* was de opmaat voor een strikt formele beschrijving van machine-instructies, wat we nu als besturingssystemen en computertalen kennen. Hij had in het begin van de jaren vijftig zelfs verschillende ‘computers’ in zijn eigen huis opgesteld, waarmee hij experimenteerde.

In de 2014 *Weinstein Studios* film *The Imitation Game* zien we Alan Turing, (gespeeld door Benedict Cumberbatch) met zijn collega’s, waaronder *fiancé-for-a-day* Joan Clarke (Keira Knightley), aan het werk in Bletchley Park. De filmnaam verwijst naar de cynische vraag die Turing opwerpt tijdens latere politieverhoren over zijn homoseksualiteit, of een machine een mens kan imiteren en of je daar spelenderwijs achter kunt komen door de juiste vragen te stellen.

Dirk Goes wees me erop dat drie van Turing’s collega’s in Bletchley Park sterke schaakspelers waren: Hugh O’Donel Alexander, Stuart Milner-Barry en Harry Golombek maakten deel uit van het team dat uiteindelijk de Enigma Code zou kraken. Zij waren in de zomer van 1939 in Buenos Aires gearriveerd om de Schaakolympiade te spelen, maar op 1 september 1939 kwam het bericht van de Duitse inval in Polen, waarna het Verenigd Koninkrijk Hitler de oorlog verklaarde. De Engelsen gingen stante pede met de boot naar huis.

Turing en zijn team

Onderstaande foto toont een beeld van Alan Turing met een Enigma, gemaakt van een half miljoen stukjes leisteen uit Wales met een totaalgewicht van 1.500 kilogram. Het werd vervaardigd door Stephen Kettle en in 2007 geplaatst in het Bletchley Park Museum, in opdracht van de Amerikaanse filantroop Sidney Frank.

The Paper Machine

In deze sectie, over de schaakcomputeractiviteiten van Turing, citeer ik (onvertaald) de meest relevante delen uit een publicatie van Frederic Friedel and Garry Kasparov, die in 2017 is verschenen onder de titel *Reconstructing Turing's "paper machine"*, zie voor het volledige artikel <https://easychair.org/publications/preprint/WjKW>.

It is an amazing fact that the very first chess program in history was written a few years *before* computers had been invented. It was designed by a visionary man who knew that programmable computers were coming and that, once they were built, they would be able to play chess.

The man, of course, was Alan Turing (sculpture above in Bletchley Park), one of the greatest mathematicians who ever lived. He was very interested in chess, but in spite of having a brilliant intellect and putting a lot of effort into learning the game he remained a fairly weak player. While working at Bletchley Park on breaking the German Enigma code (and probably decisively influencing the outcome of the War) he took chess lessons from his GM-strength colleagues in the decryption team, and even invented "Round-the-house chess" (after each move you had to run around the house, and could play two moves in a row if you overtook your opponent). Turing was an Olympic-class runner, and this was his way of balancing out his lack of chess talent.

In 1948 Turing, assisted by his friend David Champernowne, wrote the instructions that would enable a future machine to play chess. They called the program Turochamp, but it popularly became known as "Turing's paper machine." Turing's goal was to "make a machine which would play a reasonable good game of chess, i.e. which, confronted with an ordinary chess position, would after two or three minutes of calculation, indicate a passably good legal move." The program introduced the concept of quiescence. Champernowne wrote: "Most of our attention went to deciding which moves were to be followed up. Captures had to be followed up at least to the point where no further capture was immediately possible. Check and forcing moves had to be followed further. We were particularly keen on the idea that whereas certain moves would be scorned as pointless and pursued no further, others would be followed quite a long way down certain paths."

Turing (and Champernowne) used the following piece values: $p=1$, $N=3$, $B=3\frac{1}{2}$, $R=5$ and $Q=10$. In addition they had the following positional evaluation functions:

- (1) Mobility. For the Q,R,B,N: add the square root of the number of moves the piece can make; count each capture as two moves.
- (2) Piece safety. For the R,B,N: add 1.0 point if it is defended, and 1.5 points if it is defended at least twice.
- (3) King mobility. For the K, the same as (1) except for castling moves.
- (4) King safety. For the K, deduct points for its vulnerability as follows: assume that a Queen of the same colour is on the King's square; calculate its mobility, and then subtract this value from the score.
- (5) Castling. Add 1.0 point for the possibility of still being able to castle on a later move if a King or Rook move is being considered; add another point if castling can take place on the next move; finally add one more point for actually castling.
- (6) Pawn credit. Add 0.2 point for each rank advanced, and 0.3 point for being defended by a non-Pawn.
- (7) Mates and checks. Add 1.0 point for the threat of mate and 0.5 point for a check.

At the time there was no machine, of course, that could execute this set of instructions, and so Turing acted as a human CPU, using paper and pencil, requiring more than half an hour to calculate each move. He played a game against Champernowne's wife, who was a beginner at chess, and won. Then he played one against a colleague, Alick Glennie, which he lost. This second game was recorded:

Turing's paper machine – Alick Glennie, Manchester 1952:

1. e4 e5; 2. Nc3 Nf6; 3. d4 Bb4; 4. Nf3 d6; 5. Bd2 Nc6; 6. d5 Nd4; 7. h4 Bg4; 8. a4 Nxf3+; 9. gxf3 Bh5; 10. Bb5+ c6; 11. dxc6 0-0; 12. cxb7 Rb8; 13. Ba6 Qa5; 14. Qe2 Nd7; 15. Rg1 Nc5; 16. Rg5 Bg6; 17. Bb5 Nxb7; 18. 0-0-0 Nc5; 19. Bc6 Rfc8; 20. Bd5 Bxc3; 21. Bxc3 Qxa4; 22. Kd2 Ne6; 23. Rg4 Nd4; 24. Qd3 Nb5; 25. Bb3 Qa6; 26. Bc4 Bh5; 27. Rg3 Qa4; 28. Bxb5 Qxb5; 29. Qxd6 Rd8; 0-1.

In the early 1950s Turing began programming Turochamp on a Ferranti Mark 1 computer (above, image courtesy of Chess Programming Wiki) at the University of Manchester. At the same time he tried implementing a rival program, Machiavelli, by Donald Michie and Shaun Wylie on the same machine. Unfortunately he had not completed the task before his tragic death in 1954.

Interestingly nobody seems to have written an actual computer program using Turing's algorithm for more than fifty years after Turing devised it. In 2004 the programming team at the ChessBase software company decided to create a chess engine based on Turing's algorithms. The basis was Turing's description and the sample game against Glennie, and the programmer who undertook the task was Mathias Feist. He built a standard chess program interface for the ChessBase Fritz program, so that the Turing engine could be tested.

In the process, however, the ChessBase team encountered a problem: the engine refused to duplicate all of Turing's moves as recorded in the Glennie game. It deviated in ten places – significantly already on the first move: the Turing engine wanted to play 1. e3, whereas Turing had executed 1.e4 in his 1952 game.

The ChessBase team spent some weeks re-examining the Turing papers and discussing the implementation in the Turing engine. Since they could not locate the error they consulted Ken Thompson, one of the pioneers of computer chess (and author of Unix and C). He spent some time wrestling with the problem, and in fact wrote his own code on the basis of his reading of the Turing instructions. His program produced most of the ChessBase deviations from the Glennie game. It was quite baffling.

So Frederic Friedel contacted Donald Michie, who had been with Turing at Bletchley, describing the problem in general and the most significant deviations the ChessBase Turing program produced after the prescribed three-ply search (which Turing used in his paper-and-pencil game). "It is possible that we have got something wrong" he wrote, "but I doubt it, since very often, especially in the beginning, we get the same moves with exactly the same values. I think it is possible that Turing tired after fifteen moves, when in addition the position became quite complex?!"

Michie's reaction (in a phone conversation) was: "You are looking for a bug in the program, Frederic? No, no, you should look for it in Alan Turing! Alan did not care about details; he was interested in the general principle." He also pointed us to a quote by Champernowne, who had assisted Turing during the 1952 game: "In the actual experiment I suspect we were a bit slapdash about all this and must have made a number of slips since the arithmetic was extremely tedious with pencil and paper."

Bletchley Park

In June 2012 Friedel travelled to Manchester to attend the Alan Turing Centenary Conference. On the way he spent June 23rd, Turing's 100th birthday, at Bletchley Park, a visit he will never forget. In Manchester he assisted Garry Kasparov in a commemorative lecture on Turing's chess involvement. The two spoke about the reconstruction of the paper machine, and Kasparov actually played a game against it. In the lecture Kasparov pointed to a key moment in the game: "It was the first time that a machine played a game of chess... After a pretty average game they reached an equal position and the machine blundered a queen – taking the pawn (with 29. Qxd6), after which the queen is pinned (Rd8), and White resigned."

Kasparov: "Blundering a queen in one move, that is not a great accomplishment. But still the game was played and there were 29 moves, not just legitimate moves but you may call them decent moves." He confirms that he will play a game against the reconstructed engine at the end of the lecture, "the first official display of the Turing machine playing against a professional player. ... I think that at five seconds a move, it could beat most amateurs..."

In the lecture Friedel discussed the deviations we were confronted with and how they probably came about. An important point is that Turing, working with paper and pencil, clearly used his intuition to come up with the moves. And without knowing it he used Alpha-Beta pruning, a technique that was invented by Allen Newell and Herbert A. Simon half a decade later, when machines could actually execute code. Essentially Turing did not bother to calculate every single move in a position. Some he thought were clearly inferior, and it seemed pointless to spend a lot of time working out exactly how bad they were (which is the point of Alpha-Beta).

In the lecture we discussed the problem of the very first move: Turing played 1.e4, the ChessBase engine (and Thomson's reconstruction) come up with 1. e3.

In the initial position material is equal, no pieces are taken, nothing has happened yet. There are twenty legal moves for White – each of the eight pawns can move up one or two squares, and the two knights have two moves each. One wonders if Turing made 20 calculations, each taking a number of minutes, before he executed the first move, 1. e2-e4. It is one of the two most common moves that start a chess game (the other is 1. d2-d4).

Let us apply Turing's rules to the initial position. The e-pawn gets 0.4 points for moving two squares forward, but just 0.2 points for moving one step (rule 6: pawn credit). So 1. e4 is better. But then we apply rule 4 (king safety) by placing a queen on the square e1, counting the number of squares the queen can move to – they are the squares from which the king could be attacked by a rook or a bishop – and taking the square root to define its mobility. 1. e2-e3 gets a malus of 1 (square root of one square, e2, to which the queen can move), whereas 1. e2-e4 reduces the positional advantage by about 1.4 points (square root of 2, for e2 and e3).

In his game score Turing gives 4.2 points for the move he played, 1. e2-e4, and adds an asterisk to the value, which indicates that “every other move has a lower position-play value.” The ChessBase engine, and that of Ken Thompson, give 1. e2-e3 a positional value of 4.40, compared to Turing’s move: 0.2 less for advancing just one pawn but 0.4 more for king safety. Mathias Feist wrote “Turing’s calculation for e2-e4 is correct, which means he did not really calculate e2-e3. As a chess player he knew that this move is not logical, because in the initial position king safety doesn’t play a role. He probably looked at it and thought: everything is the same for both moves, except e2-e3 is 0.2 points worse because the pawn moves just one square. So he discarded it without further calculation.”

Incidentally the move 1. d2-d4, one of the most popular in tournament chess, was certainly calculated by Turing, who must have seen that it is clearly worse. Putting a queen on the king square shows four squares to which it can move, i.e. the malus for king safety is 2.0.

Let us take a look at move four: Turing played 4. Ng1-f3 and gave a value of 2.0. The ChessBase Turing engine plays 4. d4xe5 and give it a value of 1.1. Why?

After 4. Ng1-f3 the mobility of the queen on d1 sinks from six to three squares, and consequently the positional value from 2.4 to 1.7 (= -0.7). The mobility of the knight g1 increases from three to five squares, and so the score increases from 1.7 to 2.2 (= +0.5). The mobility of the rook on h1 increases from 0 to 1 square, improving the score from 0.0 to 1.0 (= +1.0). So 4. Ng1-f3 improves the evaluation of the position by 0.8 points.

After 4.d4xe5 the d4 pawn has advanced by one square (+0.2) but is no longer defended (-0.3). The mobility of the queen increases from 6 to 9 squares (+0.6). The black pawn on e5 has disappeared, and with it the bonus for the two rows it had advanced (+0.4 for White). The black king safety increases from 4 to 5 (+0.2 for White). So in total 4. d4xe5 increases the score by 1.1 points.

There were also some problems with the quiescence search (“captures had to be followed up at least to the point where no further capture was immediately possible”), as applied by Turing in the Glennie game.

On move five Turing played Bc1-d2 and gave a value of 3.5. But after 5. Bd2 exd4; 6. Nxd4 Bxc3; 7. bxc3 (or Bxc3) Nxe4 no more captures are possible and White has lost a pawn, while after 5. Bg5 exd4; 6. Nxd4 Bxc3; 7. bxc3 (or Bxc3) Nxe4 White plays 8. Bxd8 Kxd8 and in the resulting quiescent position White has a queen (10 points) for a knight and pawn (3+1).

Similarly in the above position Turing played 15. Rh1-g1 and gave it a 1.2 score. But the quiescent search reveals that 15. Rg1 Bxf3; 16. Qxf3 Qxa6 loses a pawn for White, which 15. Rh1-h3 does not.

There are a number of other deviations in the game, more towards the end, when Turing was apparently tiring. The game clearly demonstrates how tedious and error-prone human calculation in such a situation can be. On a modern computer the ChessBase Turing engine needs less than five milliseconds to calculate the values for all legal moves in a given position, and to choose the best one to play. Turing took fifteen to twenty minutes.

The Killing Machine

“L’Etat c’est moi”, zei Lodewijk XIV, of zeiden althans zijn tegenstanders spottend. En met mijn onderdanen doe ik zoals het mij goeddunkt, ik kan ze verheffen of vernietigen. Nou kun je zeggen, *sois*, de donkere Middeleeuwen zijn maar nauwelijks voorbij in het Frankrijk van rond 1700. Maar wat te denken van Groot-Brittannië in het begin van de jaren vijftig van de verleden eeuw, 70 jaar geleden? Een gidsland met een verlichte parlementaire monarchie, een leider van de vrije wereld die de dictator versloeg, toch? *Britain leads! Indeed, but not quite.*

Er was ingebroken in januari 1952 bij Turing thuis, met veel schade. Hij deed aangifte van die inbraak, maar de politie vond het vreemd dat er niets was gestolen en Turing zich excentriek en wat arrogant gedroeg. Na uitgebreid politieonderzoek waarin Turing werd geconfronteerd met zijn tegenstrijdige verklaringen, liet hij zich weinig diplomatiek ontvallen dat het zijn 19-jarige vriend Arnold Murray was die de ravage had aangericht. Dat was de opmaat tot een ongekend harde vervolging en een schokkend proces wegens *“Gross indecency contrary to Section 11 of the Criminal Law Amendment Act 1885”*.

Hij mocht van de rechter uiteindelijk kiezen tussen twee jaar gevangenisstraf óf een experimentele chemische castratie, teneinde van zijn indecent gedrag voorgoed genezen te worden. Hij koos voor het laatste omdat hij anders zijn *“Christophers”* voorgoed zou verliezen. Maar toen zijn voormalige verloofde maar nog steeds innig bevriende Joan Clarke hem na de veroordeling weer kwam opzoeken, trof zij tot haar ontzetting een fysiek verzwakte man en een gedesoriënteerde schim van het genie aan. Haar smeekbeden om met de advocaten in overleg te gaan, wees hij af.

Een jaar later, op 7 juli 1954, pleegde Alan Turing (zeer vermoedelijk) zelfmoord door een hap uit een met cyanide vergiftigde appel te nemen. Een hardnekkig gerucht wil dat dat (de Beatles fans) Jobs en Wozniak heeft geïnspireerd tot het eigen Apple-logo.

In december 2013, op voordracht van premier Gordon Brown, verleende koningin Elizabeth Alan Turing (vermoedelijk op basis van zijn verdiensten voor het vaderland die vijftig jaar na dato openbaar waren gemaakt) postuum gratie en werd zijn veroordeling uit de boeken geschrapt. Maar tussen 1885 en 1967 waren maar liefst 45.000 mannen veroordeeld voor *“sodomie”* en *“indecency”*, onder wie Oscar Wilde. Wat is er sodeju met die vonnissen gedaan?

Leven en werken van Richard Reti

- door Dirk Goes -

Richard Reti werd geboren op 28 mei 1889 in Bazin, dat destijds deel uitmaakte van de Oostenrijks-Hongaarse dubbelmonarchie. Tegenwoordig ligt het in Slowakije en heeft het de naam Pezinok. In 1890 verhuisde het gezin Reti naar Wenen, waar Richard opgroeide. Schaken leerde hij op zesjarige leeftijd, en toen hij 13 was werd hij op grond van zijn talent, en op voorspraak van coryfee Carl Schlechter, lid van de prestigieuze Wiener Schachklub, waar hij vrije toegang had tot de clubbibliotheek. Hij bracht er uren door.

Aanvankelijk speelde Reti bij voorkeur 1. e4, en op 1. .... e5; 2. f4, zoals gangbaar in die tijd. Later, in de jaren 20, veranderde zijn stijl en zou hij samen met Nimzowitsch en Tartakower een van de *founding fathers* van de hypermoderne schaakschool worden.

Ergens in 1910 speelde Reti in Wenen de volgende spectaculaire partij tegen Tartakower.

Wit:	Richard Reti
Zwart:	Savielly Tartakower

1. e4 c6; 2. d4 d5; 3. Pc3 dxe4; 4. Pxe4 Pf6

Vintage Tartakower!

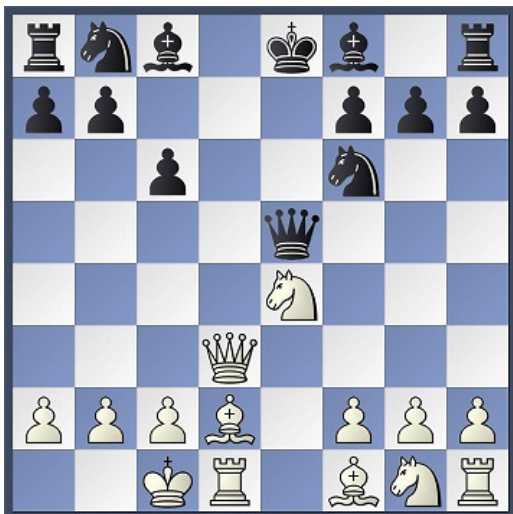
5. Dd3

Meer gebruikelijk is 5. Pxf6.

5. .... e5?

Een weinig gelukkig idee, dat zwart in grote problemen brengt.

6. dxe5 Da5+; 7. Ld2 Dxe5; 8. 0-0-0

8. .... Pxe4

8. .... Dxe4 faalt op 9. Te1.

9. Dd8+!! Kxd8: 10. Lg5++

Met dubbelschaak.

10. .... Kc7 Ld8 mat.

Een prachtig plaatje!

In de jaren 20 was Reti een van de sterkste schakers van zijn tijd. Zo won hij in 1924 tijdens het toernooi van New York van de grote Capablanca, de eerste nederlaag van de Cubaan in acht jaar tijd.

Behalve met gewoon schaak hield hij zich ook bezig met blindschaak. In 1925 gaf hij een blindsimultaan over maar liefst 25 borden (+21 =6 -2), op dat moment een wereldrecord. Tevens is een groot aantal studies van hem bekend geworden.

Richard Reti overleed op 40-jarige leeftijd aan de gevolgen van roodvonk.